

Інформаційний бюлетень ЦК
Товариства сприяння обороні України (ДТСААФ)

Вісник ТСО України

№ 4 (8) 2012

Їх згуртувала «Зірниця»

Голова ТСО України Віктор ТІМЧЕНКО: «...ми впевнено відчуваємо економічну стабільність Товариства»

— Вікторе Миколайовичу, які події року, що минає, Ви вважаєте найвизначнішими в житті Товариства?

— Як на мій погляд, то кожен день життя Товариства має свої важливі події. А що найбільше запам'яталося? Вперше в Україні відбувся Пленум ДТСААФ СНД. Побратими з оборонних Товариств мали чудову нагоду поспілкуватися, обмінятися досвідом роботи. А головне — вони відчули непереможний дух української організації, на власні очі побачили наші можливості. Відрадно відзначити, що завдяки зусиллям всіх працівників ми впевнено відчуваємо економічну стабільність Товариства. Абсолютна більшість колективів покращили фінансовий стан, мають обґрунтовані перспективні плани. І я впевнений, що незламний дух ветеранів, які дають приклад в роботі, завзятість молоді, яка переймає їх досвід, дають надію, що будуть у нас і нові досягнення, і нові перемоги. Ми вдячні нашим спортсменам, які на міжнародних змаганнях високо несуть честь не тільки оборонного Товариства, а і всієї України.

Звертаюсь до Вас, шановні колеги і дорогі друзі, із сердечною подякою за плідну співпрацю та порозуміння, які забезпечили нам стабільність в році, що минає. Впевнений, 2013 рік принесе нам нові успіхи в виконанні статутних обов'язків.

З наступаючим Новим Роком, щастя Вам і добробуту, сімейного тепла і благополуччя!

ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ 2012 РОКУ

- 3 січня** — 90-річчя святкує Ветеран війни, голова Білоцерківської райради ТСОУ БАБЕНКО Іван Терентійович
- 14 січня** — 85 років створення Тсоавіахіму
- 14 січня** — 45-річчя відзначив Центральний спортивно-технічний клуб
- 22 лютого** — 85 років виповнилось Одеській ОО ТСО України
- 23 лютого** — Указом Президента України директора технічного ЦК ТСОУ Володимира Юхимовича КРАВЧУКА нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня
- 26 лютого** — 85-річчя із дня створення святкують Кримська республіканська і Севастопольська міська організації ТСОУ
- 27 лютого** — 80-річчя відзначають Дніпропетровська, Київська та Харківська ОО ТСО України
- Березень** — команда школярів Севастопольської міської організації ТСОУ вчетверте перемогла на Міжнародному зльоті юних патріотів у Пермі, де змагалися 35 команд
- 18 квітня** — 45 років Центральному авіамодельному клубу ТСО України
- 25 квітня** — відбувся III Пленум ЦК ТСО України, на якому розглядалися питання, пов'язані зі спортивною роботою Товариства
- 22-24 травня** — в Харкові відбулися збори керівного складу обласних організацій ТСО України
- 28 травня** — 85 років із дня створення Донецької ОО ТСОУ
- 27 червня** — 80-річчя відзначає Вінницька ОО ТСО України
- 16-20 липня** — юніори Товариства в складі збірної України блискуче виступили в Австрії на чемпіонаті світу з плавання в ластах
- 29 липня** — вихованка Чернігівського обласного стрілецько-спортивного клубу Олена КОСТЕВИЧ відкрила рахунок нагород олімпійської збірної України в Лондоні
- 6 серпня** — Прем'єр-міністр України Микола Янович АЗАРОВ відвідав Дарницьку автошколу ТСОУ
- 13-23 серпня** — на чемпіонаті Європи в Італії наші підводні плавці завоювали 28 медалей із 38, отриманих збірною України
- 31 серпня** — 45 років відзначила Калуська автошкола Івано-Франківської ОО ТСОУ
- 6 вересня** — 60 років Прилуцькій автошколі Чернігівської ОО ТСОУ
- 8 вересня** — спортсмени ТСОУ взяли участь в проведенні Олімпійського уроку на Хрещатику
- 11-12 вересня** — в Києві відбувся IV Пленум Міжнародної спілки громадських об'єднань «Союз добровільних товариств сприяння армії, авіації і флоту Співдружності Незалежних Держав»
- 21 вересня** — Тарутинська автошкола Одеської ОО ТСОУ відзначає 45-річчя з дня створення
- 22 вересня** — Рівненський мототрек ТСО України приймає фіналістів Європи зі спідвею. Наші гонщики перемагають
- 5 жовтня** — 55-річчя відзначає Донецька зразкова обласна автошкола
- 7 жовтня** — 75 років із дня створення оборонного Товариства Житомирщини
- 12 жовтня** — виповнилось 90 років бойовому льотчику Великої Вітчизняної війни, вихованцю Тсоавіахіму, ветерану ТСО України ЗОЛОТАРЮ Федору Івановичу

Зміст

Безпека дорожнього руху — питання державної ваги	2–3
«Спасибі за водійську науку...»	4–5
«Золота людина».....	6
Кожне слово підкріплено справою	7
Не зупиняючись на досягнутому	8–10
Рівняння на кращих.....	11
Патріотів треба виховувати	12–13
Коледж, де збуваються мрії...	14–15
Україна пишається ними	16–17
Наші консультації — на допомогу викладачу навчального закладу	18–21
Вершник, м'яч і кінь сталевий...	22–23
Колиска українського патріотизму...	24–25
«Спорт загартував мене і фізично, і морально...»	26–27
Святой нашего времени — снимається кино!	28–29
Увічнили подвиг героїв	30
Колегіальний орган ЦК ТСО України працює... ..	31
Сторінка «Народної армії»	32

На першій сторінці обкладинки: юнармієць Куклівської ЗОШ Маневицького району Волинської області — переможці Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри «Зірниця», вересень 2012 року.

На четвертій сторінці обкладинки: юнармієць з Полісся.

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Істинний християнин, великий знавець і шанувальник Біблії Тарас Шевченко глибоко вірив у ні з чим не зрівняну силу Слова — першооснову всього сущого на Землі і в Космосі. Адже, за твердженням Святого письма: «Спочатку було Слово, і Слово було Бог». Для Шевченка не було нічого вищого і святішого за Слово Боже: "Ну що б, здавалося, слова, / Слова та голос, більш нічого. / А серце б'ється, ожива, / Як їх почує!..

Знає, од Бога / І голос той, і ті слова / Ідуть меж люди".

Йому вторує наш сучасник, відомий український поет Володимир Сосюра: "Я знаю силу слова — воно гостріш штика / І швидше навіть кулі, не тільки літака. / Воно проміння швидше, в нім — думка й почуття. / Воно іде в народи для вічного життя".

Добре знав силу Слова і відомий радянський поет, письменник, військовий журналіст Костянтин Симонов: "Словом можна убить, словом можна спасти, словом можна полки за собою повести".

"Ми виховуємо патріотів!" — під таким гаслом виходить наш бюлетень. Форм і методів виховання існує безліч, проте в нашому арсеналі зброя єдина — Слово. Як ним володіє творчий колектив "Вісника ТСО України", судити Вам, наші шановні читачі. Але маємо сказати, що Слово наше лунає лише завдяки нашому активу, нашим дописувачам. Завдячуючи саме Вам, дорогі колеги, побачив світ ось уже 8-й номер "Вісника", більше 200 електронних додатків до нього "Крилатий вісник" надійшли до членів Товариства, розповідає світові про наші здобутки сайт ЦК ТСО України. Ми щиро дякуємо Олександрю Осіпчуку, Володимирю Луцюку, Миколі Штефану, Олександрю Дячуку, Юрію Шаталу і Віктору Армянновському, Миколі Мандрику, Володимирю Пукасу, Інні Семак та Інні Іваненко, Людмилі Головиной, Тетяні Петрашевич, Анатолію Серому, Тетяні Федотовій, Василю Рудиці та Валерію Ювлеву, Юрію Цветкову, Тетяні Вакулі, Зіновії Кудрик, Анатолію Ластовкіну, Василю Цюзіку, Василю Кувейку. І нехай пробачать нас ті, кого ми не назвали в цьому, практично нескінченному, списку!

Ми вдячні Михайлу Ніколюсю, Ігорю Павлею, Віктору Довганю, Надії Титенюк, Сергію Білоусову, Олександрю Пустолякову, Миколі Лобушці, Івану Сабадашу, Володимирю Кравченку, Олександрю Аладіну, Віктору Деміденку, Борису Безсмолу та іншим головам обласних і районних організацій, керівникам та фахівцям Центрального апарату, які з порозумінням ставляться до наших проблем і всіляко сприяють в роботі.

З Новим Роком, дорогі друзі! Нехай нам всім щастить!

З найкращими побажаннями **Володимир Віжунів**

Відповідальний за випуск: Володимир ВІЖУНОВ

Над випуском працювали:

Сергій ЗЯТЬЄВ

Олег ДАЦЮК, Михайло ПАВЛОВ

Наша адреса: 03056 м. Київ, вул. В. Гетьмана, 27

Наші контактні телефони: (044) 457 71 86

Факс: (044) 455 93 38

e-mail: cbtsou@vs.ua

Вісник
ТСО
України

Дизайн, верстка та друк
ПП «Фірма «ГРАНМНА»
м. Київ, пр. Повітрофлотський, 94а
тел.: (044) 206-46-20
e-mail: granmna_print@ukr.net
в кількості 3 400 примірників

БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ — ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВАГИ

В березні 2010 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла резолюцію, згідно якої 2011–2020 роки оголошено Десятиліттям дій з безпеки дорожнього руху. Виходячи з цього, 11 травня 2011 року Президент України Віктор Федорович Янукович підписав відповідне Звернення, зваживши на те, що проблема безпеки на наших автошляхах викликає серйозне занепокоєння. Адже, за даними ДАІ МВС України, лише з початку поточного року в ДТП загинуло понад 4 тисячі осіб.

Плідна співпраця

В Товаристві сприяння обороні поділяють стурбованість Президента України та Уряду кричущою ситуацією з безпеки дорожнього руху в державі, а також підтримують вимоги щодо вжиття рішучих заходів до запобігання катастрофічних наслідків дорожньо-транспортних пригод і наведення ладу на вітчизняних автошляхах.

Відомо, що Товариство постійно і плідно співпрацює з Міністерством внутрішніх справ України, зокрема з Департаментом

ДАІ, Центром безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем, а також з іншими відомствами і громадськими організаціями нашої держави та зарубіжжя.

Саме тому ТСО України взяло найактивнішу участь у Тижні безпеки дорожнього руху, який відбувся з 12 по 18 листопада 2012 року. Більшість голів обласних і районних організацій Товариства розробили та втілили у життя цілу низку заходів спільно з керівниками міліцейських підрозділів дорожнього правопорядку. А кращі викладачі навчальних закладів оборонного Товариства, за планом Державтоінспекції, провели заняття у загальноосвітніх, дошкільних, позашкільних закладах та в інших установах.

Варто зазначити, що до думки керівництва Товариства завжди прислуховуються як очільники міністерств і відомств, так і громадських організацій. І не дарма, адже ТСО України є потужною структурою, яка має великий теоретичний та практичний досвід підготовки висококваліфікованих водіїв автотранспортних засобів усіх існуючих категорій.

Виходячи з цього, організатори Тижня безпеки дорожнього руху запросили Голову оборонного Товариства Тімчен-

ка В.М., а також провідних фахівців ТСОУ приєднатися до організаційних заходів за участю представників міністерств і відомств, громадських організацій України та світу.

Звернувшись до учасників міжнародного форуму з питань безпеки дорожнього руху, Віктор Миколайович зосередив їхню увагу на основних існуючих проблемах з цього приводу, та висловив конструктивні пропозиції щодо їх вирішення.

Нагальні проблеми...

Отже, в ТСО України звертають увагу на наступні актуальні питання:

— Безперечно, Департамент ДАІ проводить велику повсякденну роботу щодо поліпшення якості підготовки водіїв та безпеки дорожнього руху, але існуюча в державі нормативно-правова база, на жаль, надає можливість несумлінним приватним закладам не приділяти належної уваги якійсь складовій цього важливого процесу.

— На сьогоднішній день існує 2 види підготовки водіїв:

а) професійно-технічні навчальні заклади за ліцензією Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, які надають гро-

мадянам спеціальність «водій автотранспортних засобів» відповідної категорії за Державними стандартами;

б) установи, що проводять підготовку за так звану «Скороченою програмою», яку затверджено у березні 2010 року попереднім Урядом (постанова КМУ від 02.03.2010 року №229). Проте, уся біда в тому, що ця програма майже у 2 рази менша за Державні стандарти професійно-технічної освіти. При цьому жодним чином не визначено, як відрізнити водія-професіонала від водія-аматора, тому що бланки посвідчення однакові для всіх.

— Професійно-технічні навчальні заклади, які випускають дипломованих водіїв (на відміну від закладів за спрощеною підготовкою) проходять і ліцензування у Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту, і акредитацію в Департаменті ДАІ (тобто отримують подвійний дозвіл у державних структур на ведення одного виду діяльності).

— Громадяни, які здобувають у професійно-технічних навчальних закладах робітничу професію водія, складають іспити двічі: один раз безпосередньо у стінах своєї альма-матер для отримання документу державного зразку, а другий — у РЕР ДАІ для одержання посвідчення водія.

— Виходячи з того, що в установах, які діють за скороченою програмою, поперше, менший термін навчання, а, по-друге, сама підготовка та отримання посвідчення водія — значно простіші, з року у рік збільшується кількість громадян, які вибирають саме такі, «спрощені», заклади для легкого і швидкого отримання «водійських корочок».

...та конструктивні пропозиції

Аби вирішити ці нагальні проблеми керівництво ТСО України пропонує наступне:

По-перше, ввести розрізнення у посвідченнях між водіями-професіоналами та водіями-аматорами шляхом відповідної примітки "Без права на роботу", або прийняти рішення щодо заборони підго-

товки спеціалістів за «Скороченою програмою».

По-друге, видати розпорядження організаціям, установам і приватним підприємцям — не приймати на роботу водіїв, які не мають висококваліфікованої фахової підготовки. А таким водіям-любителям взагалі заборонити керувати автотранспортом у комерційних цілях та у всіх випадках перевезення пасажирів і вантажу незалежно від кількості та ваги.

По-третє, дозволити професійно-технічним навчальним закладам, які надають громадянам спеціальність «водій автотранспортних засобів», отримувати тільки один дозвіл у державних структур на ведення своєї діяльності. А учням — можливість проходити лише одну атестацію, як це відбувається під час здобуття інших робітничих професій, у тому числі пов'язаних з різними видами небезпеки.

Разом із тим, з метою вирішення вищезазначених проблем і підвищення безпеки на вітчизняних автошляхах, керівництво Товариства виступило з пропозицією щодо розроблення проєктів змін до Законів України і Постанов Кабінету Міністрів, які визначають навчання водіїв усіх категорій транспортних засобів, їх підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації, з метою запровадження єдиної і гарантовано якісної системи навчання.

Для реалізації цієї пропозиції треба створити робочу групу із представників зацікавлених міністерств і відомств та громадських організацій, зокрема, ТСО України, а відповідальним за виконання, згідно Законів України «Про освіту» та «Про професійно-технічну освіту», пропонується визначити Міністерство освіти і науки, молоді та спорту. В свою чергу ТСОУ, в межах компетенції, готове взяти участь у цій роботі та надати фахівців, які мають необхідний досвід.

Анатолій ДЄДОВ,

заступник Голови — начальник Управління з освітньої діяльності ЦК ТСО України

П'ять причин здобувати водійську освіту саме в ТСО України

1. Щороку 528 професійно-технічних і 8 вищих навчальних закладів Товариства готують близько 220 тисяч кадрів за робітничими професіями, у тому числі понад 205 тисяч водіїв автомобілів різних категорій (близько 39% від загальної кількості усіх, що навчаються в Україні);

2. Підготовка водіїв — основний вид діяльності навчальних закладів ТСО України, головним пріоритетом якої є якість навчання, що у подальшому гарантує безаварійне водіння нашими випускниками автотранспорту і сприяє загальній безпеці дорожнього руху та порядку на дорогах;

3. Навчальні заклади Товариства, які готують водіїв, посідають провідне місце серед відповідних міністерств і відомств України за обсягами і якістю їх підготовки. За 21 рік своєї діяльності ТСО України підготувало понад 5 млн. осіб за різними професіями та понад півмільйона призовників з військово-технічних спеціальностей для Збройних Сил України;

4. Учебні заклади Товариства мають сучасну навчально-матеріальну базу, яка відповідає ліцензійним вимогам Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, вимогам Департаменту ДАІ та інших нормативних документів, а також — досвідчені педагогічні кадри та чітко налагоджену багаторічну систему підготовки;

5. Керівний і педагогічний склад навчальних закладів ТСО України відповідає усім вимогам законодавства України та кваліфікаційним рівням. Мають повну вищу освіту: 85% директорів навчальних закладів і їх заступників, 84% викладачів і майстрів виробничого навчання. Стаж роботи на посадах більше 10 років мають: керівники навчальних закладів — 51%; викладачі і майстри виробничого навчання — 64%, інструктори практичного навчання водінню — 68%.

«СПАСИБІ ЗА ВОДІЙСЬКУ НАУКУ...»

З такими словами звертаються до Василя Кузика — директора Томашпільського СТК, що на Вінниччині, його вихованці

Майже 50 років тому — у 1966 році — за рішенням Томашпільського районного комітету ДТСААФ УРСР та місцевого виконкому відкрив двері спортивно-технічний клуб.

«Автівки «заходились» з буксиру...»

— Спинаясь він на ноги досить повільно, але впевнено, — згадує ветеран оборонного Товариства Михайло Кулиняк, житель Томашполя. — Спочатку цьому закладу, що розташувався у старій будівлі, виділили автомобілі ГАЗ-51 та ЗІС-164, які перебували у не найкращому технічному стані, і часто, щоб вони рушили, доводилось їх штовхати. Та завдяки умілим рукам майстрів-інструкторів техніка отримала «друге дихання».

Навчально-матеріальна база теж, м'яко кажучи, бажала бути кращою. Але працівників клубу це не лякало, особливо з числа тих, хто пройшов шляхами війни, і до труднощів їм було не звикати. Словом, новостворений СТК поступово, долаючи безліч труднощів і перепон на своєму шляху, розвивався. Через кілька років поповнився навчальними кла-

сами, лабораторією з технічного обслуговування автомобілів, а також новими транспортними засобами — ГАЗом і ПАЗом, що дозволило готувати також і водіїв для автобусів. На початку 80-х років СТК вже мав власний автодром, нові автомобілі, в тому числі і легкові.

Не переповідаємо весь процес становлення цього навчального закладу, а скажу лише, що в ті, тепер вже далекі роки, він посідав — за показниками своєї статутної діяльності — провідне місце в області.

Та незабаром ситуація різко погіршилася. Більше того, на початку «буремних» 90-х років Томашпільський районний СТК мало не опинився на межі виживання. Чому — пояснювати, мабуть, не потрібно: державного фінансування не було, а в більшості громадян, які стали єдиними фінансовими донорами практично усіх навчальних закладів оборонного Товариства, в кишенях теж гуляв вітер. Та, слава Богу, так тривало недовго: з поліпшенням економічної ситуації в державі все більше жителів селища і району почали приходити до клубу з бажанням навчитись водійській справі.

Учитель

...Осінь 1982 року. Навчальна аудиторія Липівського міжшкільного навчально-виробничого комбінату, що у Томашпільському районі. За партами — учні старших класів району, яким належить протягом 2 років опанувати водійське ремесло. І, якщо поталанить, то й навіть отримати водійські права категорії «С». До навчальної аудиторії заходить молодий, привітний чоловік.

— Я — Кузик Василь Архипович, — каже він, звертаючись до нас. — Викладаю тиму у вас автомобільну справу.

Відтоді минуло 32 роки, а я і досі пам'ятаю цю людину. Бо таких не забувають. Василь Архипович не просто читав нам лекції: він вкладав у них всю свою душу, намагаючись донести до нас ази водійської справи. Насамперед ті, що стосувалися правил дорожньої безпеки.

— Ви можете стати водіями екстракласу, із закритими очима розбираючи

і складаючи двигун, але якщо нехтуватимете правилами дорожнього руху, то гріш ціна вам і як водіям, і як звичайним людям, — не раз наголошував Василь Архипович. — Скільки житимете, стільки пам'ятайте це!

Наш учитель був вимогливою людиною, але ніколи не лінувався по кілька разів повторювати деяким моїм товаришам прописні істини, часто моделював на класній дошці, бо тоді сучасних мультимедійних засобів не було, різні ситуації, які виникають на дорозі. А ми розгадували їх як ребуси, вишукуючи правильні відповіді. Траплялося, що й під час перерви не в силі були відірватись від «розборів польотів».

Викладач був справжнім фанатом свого предмету. Наприклад, для підвищення «загальної водійської ерудиції», як він казав, приносив нам періодичні видання, що спеціалізувалися на автомобільній справі. Зокрема, журнал «За рулем», який вкрай важко було передплатити. При цьому він радив нам що «потрібно просто прочитати, а що — законспектувати».

Тож не випадково вся наша група іспит з правил дорожнього руху здала майже у повному складі. І з першого разу!

— Коли мені запропонували очолити комбінат, я почала підбирати кадри для нього, — говорить Ніна Юхимівна Кирилук, колишній директор Липівського комбінату. — Знаючи Кузика як справжнього професіонала, природженого педагога, я запропонувала йому стати колегами. І жодного разу не пошкодувала, бо стільки гарних, просто захоплених відгуків я не чула ні про кого...

Доля склалася так, що водієм за професією я не став, обравши дещо інший шлях. Але знання, отримані на початку 80-х років у Липівці, неабияк знадобились під час навчання у військовому училищі, де, поміж інших дисциплін, опановував і водійську справу: всі заліки здавав на відмінно, чим неабияк дивував викладачів.

Не могу не згадати добрим словом і водіїв-інструкторів Василя Білоочка, Василя Подоляка, Валерія Мошнягу, які

допомагали нам робити перші кроки у керуванні автомобілем. Та і як забудеш цих людей, якщо за певних обставин саме вони допомагали не просто з честю вийти зі складних ситуацій, а й, можливо, і вижити?..

Липівський комбінат припинив своє існування на початку 90-х років. Більшість педагогічних працівників, майстрів виробничого навчання опинилися без роботи. Був серед них і Василь Кузик. Але не розгубився, зайнявшись малим

комп'ютерів, сучасні технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, харківську та київську версії екзаменаційних білетів. Зазнала змін і комп'ютерна програма «Віртуальний водій», що дало змогу забезпечити виконання програми у повному обсязі.

Обладнано слюсарну майстерню, де фахівці клубу змонтували заточувальний, свердильний, фрезерний станки, а також електро — і газозварювальні апарати, компресор. Наявність такої май-

ним, привітним, як і тоді, коли я вперше побачив його у якості викладача автосправи Липівського комбінату. Він вважає, що нічого надзвичайного не зробив, щоб про нього розповісти.

— Краще напишіть про колектив, — каже Кузик. — Він цього заслуговує. Наприклад, Володимир Дудник, Віктор Мойсеєв, Олександр Шпикуляк, Володимир Менько дуже відповідально підходять до навчального процесу, справедливо вважаючи, що у підготовці водія дрібниць не буває.

Колектив Томашпільського СТК бере активну участь і у громадському житті селища та району.

— Василь Архипович всіляко допомагає нам у проведенні різноманітних спортивних заходів, — говорить начальник відділу спортивної роботи райдержадміністрації Григорій Слободян. — Зокрема, виділяє автотехніку, пневматичну зброю для стрілецьких змагань. Не залишається також і осторонь військово-патріотичної роботи, що проводиться в районі. Наприклад, під час святкування Дня Перемоги, визволення України, області та району від гітлерівців організовує покладання квітів до могил полеглих радянських воїнів.

Пишучи ці рядки, їх автор ніскільки не намагається ідеалізувати роботу Томашпільського СТК чи його керівника. В ній, звичайно, не обходиться без проблем і труднощів. Але тут не ремствують на них, а намагаються долати, роблячи і для держави, і для суспільства корисну справу. Тихо, непомітно, як і личить скромним людям, яким більш до вподоби не гарні слова, а конкретні справи.

Спортивно-технічний клуб, про який наша розповідь, серед аналогічних закладів Вінниччини котрий рік поспіль — за результатами статутної діяльності — посідає одне з перших місць. В цьому є, безумовно, заслуга і усього колективу, і його керівника, який вміє організувати роботу і досягати багатих результатів.

«Спасибі за водійську науку...» — ці слова Василь Архипович часто чує від своїх колишніх вихованців. Серед них є різні люди: і лікарі, і підприємці, і військові, і, звичайно, водії автомобілів. І хоча відтоді, як він був для них Учителем, минули десятки років, вони і досі з глибокою вдячністю згадують Кузика Василя Архиповича. Саме відгукуючись на їх прохання, я і розповів про цю Людину зі шпальт нашого видання.

Сергій Зятєв

бізнесом, а згодом обійнявши у Томашпільській райдержадміністрації відповідальну посаду. І все ж...

Знайомі Василя Архиповича розповідають, що він продовжував марити справою, якій віддав стільки років життя — по закінченні технікуму механізації сільськогосподарства очолював автотранспортний цех місцевого цукрозаводу, викладав автосправу у селищній середній школі та вже згадуваному комбінаті. Тож коли йому запропонували очолити Томашпільський СТК, відразу погодився.

Дехто вважав, що довго не керуватиме — забракне сил і бажання. Але всі, хто знав його особисто, були впевнені, що не лише не дасть занепасти клубу, а й підвищить ефективність роботи. Дійсно, незабаром справи у закладі пішли вгору, він отримав ліцензію на підготовку водіїв категорій «А», «В», «С», «Д» та «Е».

— У нашому районі є навчальний заклад, який теж спеціалізується на підготовці водіїв, — говорить Василь Кузик. — Але це, чесно кажучи, нас ніскільки не страшить. Адже доведено, що здорова конкуренція є двигуном прогресу, в тому числі і в навчальній діяльності. Вона спонукає всіляко поліпшувати навчально-матеріальну базу, професійний рівень викладачів і майстрів навчання водінню тощо.

За словами Кузика — конкретні справи. Останнім часом клуб придбав 8

стерні дозволяє проводити ремонти техніки та техогляди.

— Своєю діяльністю ми намагаємось охопити якомога більше жителів району, — розповідає Василь Архипович. — Для цього у селищі Вапнярці відкрили філіал клубу, обладнавши в ньому класи з правил та безпеки дорожнього руху, а також лабораторію, де майбутні водії вивчають будову автомобільних двигунів. До їхніх послуг також і два автомобілі — ГАЗ-5312 і ВАЗ-2107.

Очолити Томашпільський СТК, Василя Архипович запропонував колективу організувати підготовку водіїв із числа учнівської молоді.

— Останнім часом кількість автомобілів у районі значно зросла, — говорить Кузик. — Тож побільшало бажаних мати водійські права і серед школярів-старшокласників

Заняття організовуються так, щоб за часом їх проведення влаштували більшість слухачів. Тому тут діють групи як денного навчання, так і вечірнього. Клубу це приносить прибутки, які дозволяють і надалі розвивати базу, а людям — зручність. Бо ж не треба долати десятки кілометрів до іншого навчального закладу.

Василя Архиповича знаю понад 30 років. Роки не змінили його. Ніскільки. Він і сьогодні залишається таким же скром-

Тернопільщина: і водіїв

«ЗОЛОТА ЛЮДИНА», —

так відгукуються про директора Заліщицького СТК Михайла ГОЛОДЕНА

Сьогодні про цей заклад знають у найвіддаленіших куточках Тернопільської області. А все через те, що працюють у ньому люди енергійні, ініціативні, які щиро вболівають за справу, якою займаються.

Проте у «лихих і буремних» 90-ті роки навчальні заклади оборонного Товариства України потрапили у вкрай скрутне становище: позбавлені фінансової підтримки з боку держави, багато з них опинилися на межі виживання. Ситуацію погіршувало й те, що деякі керівники звикли до гарантованої стабільності. А відтак, розгубилися і не знали, як то кажуть, за що хапатися. Не оминула така доля і заклад, про який наша розповідь.

— Дахи на багатьох будівлях почали протікати, повітря заростало чортополохом, а рентабельність дорівнювала нулю, — згадують працівники клубу про не таке вже й далеке минуле. — Люди, які віддали нашому клубу чимало років життя, були у розпачі. Адже робота — єдина можливість прогодувати себе і свої родини.

Але у 2004-му все кардинально змінилось: прийшов новий директор. Перш за все Михайло Голоден вирішив згуртувати трудовий колектив, переконати людей, що все залежить від кожного з них, хто б яку посаду не обіймав. Зібравши колег, вислухав пропозиції щодо виходу з кризи, навіть занотував їх. При цьому новий керівник не обіцяв золотих гір, вважаючи гірку правду кращою, ніж солодкі мрії.

— Як працюватимемо, так і житимемо, — підсумовуючи зібрання, сказав директор. — Хто не згоден з такою думкою, може писати заяви на звільнення.

І дехто був змушений прислухатись до цієї поради, надавши шанс молодим, ініціативним

людям, які вірили керівнику і були готові не лише взяти на себе весь тягар проблем, а й приступити до їх вирішення.

Варто зазначити, що гроші, які надходили від підготовки водіїв, Михайло Голоден

не став відразу спрямовувати на підвищення заробітних плат. Бо чітко розумів: дешевий популізм може коштувати надто дорого. Тож почав вкладати кожен зароблений копійку в оновлення та вдосконалення матеріально-навчальної бази, усвідомлюючи, що саме від її стану залежить чи бажатимуть тернопільчани навчатися водійському ремеслу.

— Людина платить не такі вже й малі гроші — принаймні для нашого краю — за ті послуги, що отримує, і звичайно хоче мати за це висококваліфіковану професійну підготовку, — розповідає Михайло Іванович. — Бо ж ціна їй занадто дорога — людське життя. А як її отримаєш, коли навчальні класи обшарпані, автомобілі — у буквальному розумінні цього слова — розвалюються?

Отже, розпочали з капітального ремонту учбових аудиторій. Невдовзі в коридорах з'явилася наочна агітація: плакати з правилами дорожнього руху та умовами навчання. А для закріплення теоретичної підготовки придбали 4 легковика, вантажівку, скутер і навіть автобус.

— За останні роки ми підготували понад 5 тисяч водіїв, — продовжує Михайло Голоден. — Посвідчення, які вони отримали, дають право на керування транспортними засобами практично усіх моделей. Наші випускники працюють як на Тернопільщині, так і по всій Україні. Можна зустріти їх і за кордо-

ном: деякі займаються міжнародними автоперевезеннями.

...Розповідаючи про цей СТК, не можна не розповісти, бодай коротко, і про його директора.

— Михайло Іванович — золота людина, так відгукуються про нього і в навчальному закладі, і в селі Добрівляни, де розташований клуб, усі, хто його знає.

У цих краях він народився, зростав, звідси пішов до війська. Трудову діяльність розпочав причіплювачем у рідному селі Торське, а згодом доріс до голови господарства. Деякий час довелося йому і вчителювати, викладаючи у школі військову підготовку. Словом, за плечима пана Михайла багатющий професійний, життєвий досвід, який він сповна використав для відродження клубу і його ритмічної роботи. Сам він вважає, що позитивні зміни у Заліщицькому СТК відбулися завдяки наполегливій праці всього трудового колективу.

— Без надійних працюючих людей я нічого не зміг би зробити, — зізнається Голоден. — Тому головною метою для мене, коли тільки-но очолив навчальний заклад, було зберегти кадри.

З повагою розповідає директор про своїх колег. Зокрема, викладачів Василя Велещука, Василя Косоловського, майстрів виробничого навчання водінню Михайла Палуха, Василя Сиротюка, головного бухгалтера Ганну Хімяк.

Варто зазначити, що Михайло Іванович, очолюючи також і Заліщицьку районну організацію оборонного Товариства, приділяє чимало уваги військово-патріотичному вихованню молоді. Він і сам особисто відвідує навчальні заклади, розповідаючи учням про мужність та героїзм людей під час Великої Вітчизняної війни, і організовує зустрічі з ветеранами.

А напередодні звільнення міста Заліщики від німецьких загарбників разом з генерал-полковником у відставці Володимиром Бедриківським — колишнім заступником міністра внутрішніх справ України, який сьогодні займається благодійницькою діяльністю, традиційно проводять велике спортивне свято, учасниками якого є молодь з Тернополя, Чернівців, Хотина та інших міст і сіл регіону.

ГОТУЮТЬ, І МОЛОДЬ ВИХОВУЮТЬ

КОЖНЕ СЛОВО ПІДКРІПЛЕНЕ СПРАВОЮ

Очоливши Зборівський СТК, Олег МЕЛЬНИК вдихнув у нього друге життя

Витоки цього клубу сягають грудня 1965 року. За часів СРСР в його стінах було підготовлено десятки тисяч водіїв, здебільшого для потреб Радянської Армії. В роки «перестройки» заклад переживав важкі часи: почали руйнуватися господарські будівлі, занепадали навчальні класи. Деякі «доброчливці» казали, що незабаром клуб взагалі зникне...

Та не так сталося, як гадалося! У 2001 році його очолив Олег Мельник, котрий знав, як то кажуть, тут кожен камінчик, адже свою трудову діяльність розпочинав саме у цьому закладі. Спочатку працював інструктором-методистом, потім — майстром виробничого навчання водінню.

— Зроблю все можливе, аби відродити колишню славу закладу, — сказав Мельник, посівши керівне крісло.

І відразу взявся — з притаманними йому енергією і завзяттям — до роботи. Отже, минуло небагато часу, і колишній Зборівський СТК важко було впізнати: оновилися навчально-виробнича база, з'явилися стенди рекламного спрямування, за допомогою яких кожен бажаючий отримати водійську спеціальність може дізнатись про умови навчання. Сьогодні до послуг учнів є і комп'ютерний клас, і стрілецький тир.

Сталося це завдяки повсякденній напруженій праці всього колективу. Зокрема, викладачів Ігоря Семчука, Ярослава Шуркала, майстрів виробничого навчання Володимира Недогіна та Ігоря Павлусика, головного бухгалтера Галини Ляшонки.

Якщо у 90-ті роки бажаючих опанувати професію водія у стінах Зборівського СТК було обмаль, то після проведення масштабного переобладнання клубу їх кількість значно зросла. Так, протягом останніх 5 років тут підготовлено понад 2 тисячі водіїв. Комусь, можливо, ця цифра здається не такою вже й великою, але не треба забувати, що Тернопільська область ані за кількісними показниками населення, ані за

розмірами території не належить до найбільших регіонів нашої країни.

— За великим рахунком, ми і не женемося за кількісними показниками, — зізнається Олег Юрійович. — І зовсім не тому, що гроші, які можна отримати за надання послуг, нам не потрібні. Але ми хочемо, щоб про нас знали, як про навчальний заклад, де не просто видають права, а досконало навчають водійській справі. Час показав, що ми на правильному шляху, оскільки хоч і повільно, але число учнів все ж таки збільшується.

Варто зазначити, що Олег Мельник водночас очолює і Зборівську районну організацію ТСО України. При цьому він багато уваги приділяє військово-патріотичному вихованню підростаючого покоління та спортивно-масовій роботі серед молоді. Переконалим свідченням цього є той факт, що Тернопільський обласний штаб з підготовки і проведення військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») проводив фінальну частину гри саме на базі загальноосвітньої школи селища Залізці, що у Зборівському районі, а також в урочищі неподалік села Бліх. Її учасники змагалися з кульової стрільби, подолання смуги перешкод, топографічної підготовки, ігрових та інших видів спорту. Окрім цього, старшокласники демонстрували уміння і практичні навички зі стрійової підготовки, розбирання та складання автомата Калашникова, армспорту, діяли за системою «Рятівник», визволяючи своїх товаришів з різних «пасток» і надаючи їм першу медичну допомогу. Вечорами ж усіх їх об'єднувала ватра «Слава героям». До речі, першість у

цій грі вибороли учні Зборівської середньої школи №1.

Крім цього проводяться ігри «А нумо, хлопці», змагання з військового багатоборства, козацькі забави. І неодмінним учасником та організатором цих заходів є Зборівська районна організація ТСО України.

Все це дається взнаки, адже чимало сьогоденних старшокласників у недалекому майбутньому поповнять лави Збройних Сил України, інших військових формувань нашої держави. Зважаючи на це, Олег Мельник організовує зустрічі з тими земляками, які вже відслужили у війську і повернулися до рідних домівок.

— Я хочу, щоб сьогоднішня молодь, якій завтра доведеться взяти до рук зброю, дізнавалася про солдатське життя не з чуток, а з перших вуст, — каже Олег Юрійович. — Вони задають вчорашнім воякам відверті запитання і отримують на них такі ж відверті відповіді. В тому числі й щодо існування так званої дідівщини. Хлопці починають усвідомлювати: аби не стати жертвами казармених хуліганів, потрібно загартувати і душу, і тіла. Маю на увазі фізичне загартування.

— У проведенні військово-патріотичної роботи голова Зборівського осередку оборонного Товариства спирається насамперед на викладачів предмету «Захист Вітчизни», які водночас очолюють і первинні організації Товариства. Тож вони завжди діляться спогадами про свою армійську молодість, на конкретних прикладах із власного життя переконують, що військова служба — це дійсно святий обов'язок кожного.

Останнім часом у Зборівському районі немає ухильників від призову, а переважна більшість краян сумлінно виконує свій солдатський обов'язок. В цьому — велика заслуга і працівників місцевого осередку ТСО України.

— Мої земляки йдуть служити не тому, що так треба, — підсумовує Олег Юрійович. — А тому, що так їм велить совість, почуття патріотизму, любові до рідної землі.

НЕ ЗУПИНЯЮЧИСЬ НА ДОСЯГНУТОМУ

Нещодавно у Житомирській обласній організації ТСО України відзначили відразу два славетних ювілеї. По-перше, 75-у річницю заснування свого Товариства, а по-друге, чверть століття з того дня, коли її очолив досвідчений фахівець своєї справи, вмілий та вимогливий керівник, дбайливий господар Михайло Олександрович НІКОЛУСЬ.

ВІЗИТНА КАРТКА

НІКОЛУСЬ Михайло Олександрович народився 2 січня 1950 року у с. Сивороги Дунаєвецького району Хмельницької області. Свою трудову діяльність розпочав у 1964 році різноробочим в колгоспі ім.Комінтерна. У 1968 році закінчив курси водіїв-професіоналів та був призваний до лав Збройних Сил.

З 1970-го по 1974 рік навчався у Київському вищому загальновійськовому командному двічі Червонопрапорному училищі ім. М.В. Фрунзе.

З 1974-го по 1981 рік проходив службу на посадах командира взводу, командира роти, начальника штабу та командира батальйону.

У 1981–1984 роках навчався на командно-штабному факультеті у військовій академії ім. М.В. Фрунзе. В 1984–1987 роках служив в оперативному відділі штабу 8-ї танкової армії (м.Житомир) на посаді начальника відділення оперативної підготовки та інформативної.

В 1987 році обраний головою Житомирської обласної організації ДТСААФ, яку очолює по сьогоднішній день.

Кузня справжніх захисників Батьківщини

7 жовтня 1937 року на засіданні Житомирського облорганбюро КП(б)України була створена обласна Рада Тсоавіахіму. Вже на початку 1938 року в усіх районах та містах з'явилися 178 осередків Товариства. На МТС готували механіків-водіїв танків. Практично в кожному населеному пункті діяли стрілецькі гуртки та секції. Активно працювали планерна школа і школа авіаційних спеціалістів, діяли планерні та авіаційні гуртки. Саме тут навчались майбутні льотчики, авіаційні техніки та парашутисти, які згодом прославилися на всю країну — Герої Радянського Союзу А. Вітрук, льотчики В.Демидов, Л.Глущенко, Х.Гойнік та інші.

Варто зазначити, що із Тсоавіахіму Житомирщини вийшло чимало талановитих військових начальників, які очолювали дивізії, корпуси, армії. Це генерали І.М. Третьак, В.К. Андрущенко, С.І.Миронов, уроженець села Поліське Коростенського району П.Ф.Жмаченко — командуючий 40-ю армією, генерал-полковник, Герой Радянського Союзу, який з 1955 по 1966 рік очолював ДТСААФ України.

З перших днів війни Тсоавіахім стає одним із найважливіших резервів Збройних Сил. Головним завданням оборонного Товариства в той час було масове навчання населення військовій справі. Сотні тисяч чоловік, які пройшли підготовку, поповнили лави Армії і Флоту. В складних обставинах початкового періоду війни важливу роль в підтримці Червоної Армії відіграли добровільні народні формування – винищувальні батальйони та народне ополчення. Обласна організація Тсоавіахіму активно займалася їх створенням та навчанням. Тсоавіахімовці Овруцького, Олевського, Народицького, Коростенського, Малинського районів брали активну участь у бойових операціях славетного партизанського загону під командуванням двічі героя Радянського Союзу С.А.Ковпака, партизанського об'єднання колишнього першого секретаря обкому КПУ О.Ф. Федорова та інших формувань.

В січні 1944 року, відразу після звільнення м. Житомира від фашистських загарбників, було відновлено діяльність 33-х міських та районних Рад Тсоавіахіму. Пер-

шочерговими завданнями для них були: розмінування територій, збирання зброї, техніки, розвідка вибухонебезпечних предметів та їх знешкодження. Для виконання цього важливого завдання при Житомирській обласній Раді були створені курси підготовки інструкторів з розмінування. Навчання проводились за 300-годинною програмою. Спеціальні команди саперів готувались протягом 30 днів з відривом від виробництва. В розмінуванні території Житомирщини брали участь 1775 чоловік, які працювали у складі 38 команд.

Згодом оборонні колективи області зосередили свої зусилля на військово-патріотичному вихованні молоді та підготовці її до захисту Батьківщини.

І командир, і вихователь

Михайло Олександрович Ніколусь очолив Житомирську обласну організацію ДТСААФ влітку 1987 року. Після проголошення Україною незалежності на VII позачерговому з'їзді оборонного Товариства було прийнято рішення про перетворення республіканської організації ДТСААФ у Товариство сприяння обороні України. Розпочалася нова віха в історії її становлення й розвитку.

Чи варто казати, що у ті часи умови роботи були дуже складними. Вони обу-

мовлювалися нестабільністю політики та економіки, безперервним зростанням цін, інфляцією, заборгованістю по зарплаті, пенсіям та іншим соціальним виплатам. Незадовільне фінансування науки, освіти, культури та спорту призводило до негативних явищ в цих духовно важливих галузях.

Проте, навіть в таких складних умовах керівник обласної організації знайшов відповідні форми та методи роботи. І за дієвим командирським прикладом: «Роби, як я!», вчив працювати та господарювати своїх підлеглих по-новому, проявляти заповзятість, ініціативу, кмітливість.

То хто ж він такий — полковник у відставці Михайло Ніколусь? Як і про кожну непересічну людину, немає однозначного відгуку про нього. Хтось вважає Ніколуса

занадто прискіпливим, комусь не до вподоби, що з кожного приводу він має свою власну думку і не вагається у її відстоюванні. Дехто з колег кепкує: "Працює наш Михайло в партизанському краї, то й сам став справжнім партизаном". Проте в одному всі згодні — ця людина живе роботою, а не відбуває свій час в затишному кабінеті. І не тільки сам працює — він вміє згуртувати людей і повести за собою.

Голова Товариства Віктор Миколайович Тімченко якось висловився — в Ніколусі пропав справжній політпрацівник. Коли я передав ці слова Михайлу Олександровичу, він навіть обурився: "Як це пропав! Адже в Уставі Внутрішньої служби чітко було визначено, що командир безпосередньо керує як бойовою, так і політичною підготовкою, особисто виховує сво-

їх підлеглих. То ж поганий той командир, який обов'язки вихователя повністю перекладає на плечі свого заступника з виховної роботи!". Так він вважає, так і працює.

Що головне в роботі очільника обласної організації, які напрямки в роботі Товариства він вважає найбільш суттєвими? Щоб не бути голосливими, звернемось до випусків "Крилатого вісника", одним з найактивніших постачальників інформації для якого є саме Житомирська організація. Отже, листаємо сторінки...

15 листопада, на базі Новоград-Волинської автошколи ТСОУ в рамках місячника оборонно-масової роботи на честь 21-ї річниці Збройних Сил України проведено особисто-командну першість області з фігурного водіння легкового автомобіля. Беруть участь 14 команд навчальних закладів та 46 конкурсантів в особистому заліку.

29 жовтня, урочисто розпочалися звітно-виборні збори в первинній організації ТСОУ Житомирської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №15. І звітувати тут було про що... До речі, щодо звітно-виборчої кампанії взагалі треба розповідати окремо, адже їй передувала напружена організаторська робота. Ще в серпні в обласному комітеті відбулися семінарські заняття з головами районних і міських організацій, директорами та інструкторами з оргмасової роботи навчально-технічних закладів, де розглянуто практичні питання щодо проведення зборів та порядку виборів колективних органів і голів організацій ТСО України.

Причому доповідь з цього питання з детальним аналізом стану роботи зробив сам Ніколусь, підкресливши, що ця кампанія співпадає із святкуванням 75-річниці з дня створення Житомирської обласної організації ТСО України. Цікаво, що звіт-

но-виборчу кампанію тут спромоглися поставити на дійсно державний рівень, із залученням місцевої влади. Ось, наприклад, які повідомлення отримали керівники навчальних закладів Олевського району та голови первинних організацій: "Згідно графіку проведення звітно-виборних зборів в первинних організаціях ТСОУ, узгодженому з райдержадміністрацією та районним відділом освіти, прошу Вас провести загальні збори у вашій первинній організації ТСОУ. (Вказано термін). В разі перенесення дати проведення зборів прошу попередити Олевську РО ТСОУ за номерами телефонів... Один примірник протоколу зборів направити в Олевську РО ТСОУ. З повагою заступник голови Олевської районної адміністрації О.С. Ковальчук. Голова Олевської РО ТСОУ В.І. Жавино". Вважаю, що коментарі зайві.

11 жовтня, проводяться обласні змагання з воєнізованого кросу на приз пам'яті Героя Радянського Союзу генерал-полковника П.Ф. Жмаченка, в яких беруть участь 17 команд первинних організацій ТСОУ. І вже сімнадцятий раз поспіль створює всі умови для цих змагань мудрий сільський вчитель Володимир Миколайович Пархомчук — голова первинної організації Горщиківської середньої школи.

3 жовтня розпочалася атестація педагогічних кадрів, перше засідання атестаційної комісії відбулося у Житомирській автошколі.

24 вересня в прославленому партизанському місті Олевську відбулися змагання районного етапу військово-патриотичної, спортивної гри "Зірниця", присвячені Дню партизанської слави. Головним суддею змагань і організатором виступає голова районної організації ТСОУ Валерій Іванович Жавино. Активну участь в заходах беруть керівники місцевої влади, ветерани війни та праці, колишні партизани. Всі перипетії "Зірниця" освітлює відомий в Україні тележурналіст Михайло Синегуб, який, до речі, є членом обласного комітету ТСОУ. Михайло Ніколусь, скориставшись нагодою, запросив до Олевська всіх очільників районних осередків, щоб повчити їх на конкретній справі.

31 серпня, урочисті заходи з нагоди посвячення в студенти в Коростенському технічному коледжі. Серед гостей — голова ТСО України В.М.Тімченко, представники обласної і міської влади. В навчальному закладі, який завдяки колективним зусиллям обласної організації невідомий

но покращав, навчатимуться 307 майбутніх фахівців.

6 травня, у розташуванні 95-ї окремої аеромобільної бригади пройшов під егідою Товариства II етап "Зірниця".

22-24 травня, на базі Бердичівської автошколи відбувся навчально-методичний збір з директорами, їх заступниками, викладачами і майстрами виробничого навчання водінню навчальних закладів ТСОУ Житомирщини.

7 травня, Житомирський обласний комітет ТСОУ організував традиційний автопробіг до Меморіального комплексу в с. Копище, в якому взяли участь біля 400 дітей та дорослих. 4 травня близько 200 чоловік взяли участь в автопробігу на Рубіж Мужності в с. Осівці.

Ось такі вони, небуденні будні Житомирських спадкоємців славетного ТСОУ-віахіму-ДТСААФ! І нехай житомиряни не можуть сьогодні похвалитися високими світовими досягненнями в спорті, вони виконують не менш важливу і шляхетну справу — виховують патріотів України, міцних фізично і духовно!

"Я щасливий тим, що можу відірвати дітей від вулиці, залучити їх до масового спорту, до суспільно корисної справи", — таке кредо сповідує голова Житомирської обласної організації Михайло Ніколусь, який зумів згуртувати навколо себе справжніх однодумців і небайдужих людей.

Володимир Віжунів

Від редакції:

Користуючись нагодою, вітаємо всіх штатних працівників, ветеранів Житомирської обласної організації ТСО України зі славним 75-річчям! Від усієї душі бажаємо вам міцного здоров'я, щастя, благополуччя, подальших успіхів у щоденних справах, сміливих планів та сподівань. Нехай улюблена праця додає всім оптимізму, наснаги та життєвих сил. Ваші патріотизм, ініціатива і завзяття — ось запорука великого майбутнього нашої держави!

РІВНЯННЯ НА КРАЩИХ

з досвіду роботи директора Одеського обласного стрілецько-спортивного клубу ТСО України
БАБАКІНА Сергія Георгійовича

Одеський ОССК був створений в 1957 році. Періодом розквіту клубу стали вісімдесяті роки ХХ сторіччя, коли провідні спортсмени клубу з кульової стрільби і військово-прикладного багатоборства не сходили з п'єдесталів пошани змагань найвищих рівнів. У той час тільки в Одесі налічувалось 18 платних пневматичних тирів, що дозволяло виділяти на проведення масових заходів достатні кошти.

Після здобуття Україною Незалежності погіршали економічні обставини, що не могло не відобразитись на житті як всього оборонного Товариства в цілому, так і Одеського обласного стрілецько-спортивного клубу.

У серпні 1998 року директором клубу було призначено БАБАКІНА Сергія Георгійовича — інструктора тирів. Ось в якому стані він прийняв клуб — бійниці 50-ти метрового тирів замуровані, в 25-ти метровому тирі склад невідомих орендарів, зброю вивезли на зберігання в іншу організацію, відсутні були правоустановчі документи. Перший лист, який отримали з податкової інспекції — про банкрутство клубу. Тож відновлюватись довелося навіть не з нуля, а з мінусу. Як заявив Сергій Георгійович колективу, спасіння потопаючих — справа рук самих потопаючих. В першу чергу почали відновлювати бойові тирів та кімнату для зберігання зброї. Одночасно займалися підбором кадрів,

узаконюванням земельних ділянок, будівель, споруд, які знаходяться на балансі клубу.

В листопаді 1999 року, після отримання ліцензії МВС України, клуб запрацював: почали функціонувати секції з кульової стрільби (гвинтівка, пістолет), була організована робота з громадянами, які виявили бажання проходити стрілецьку підготовку індивідуально. Велика увага в діяльності клубу приділяється оборонно-масовій роботі та патріотичному вихованню молоді. Дуже складно було відновити втрачені зв'язки з навчальними закладами, організаціями. Пішли, як мовиться, в народ: знайомилися з директорами шкіл, запрошували представників військкоматів, райадміністрацій на клубні заходи. Ця робота принесла свої плоди. На сьогодні Приморська районна організація ТСОУ включає в себе 17 первинних організацій і більше трьох тисяч членів.

В 2012 році Одеському обласному стрілецько-спортивному клубу виповнилося 55 років. Це один із старіших клубів оборонного Товариства. Тільки за останні декілька років в клубі підготовлено 32 першорозрядники, 19 кандидатів і 7 майстрів спорту України, а також майстер спорту України міжнародного класу. Спортсмени клубу часто стають переможцями і призерами Всеукраїнських і міжнародних змагань з кульової стрільби. На чемпіонатах України завойовано більше 100 призо-

вих місць в особистому і командному заліку серед дорослих, юніорів та юнаків. В 2010 році Євгенія Борисова, чемпіонка України як серед юніорів, так і дорослих, стала бронзовою призеркою 50-го чемпіонату світу серед юніорів у Мюнхені у вправі МВ-9. 2011 року — срібною та бронзовою призеркою чемпіонату Європи серед юніорів.

Для стабільної роботи та розвитку Бабакін С.Г. відшукує нові можливості. На базі клубу функціонує «Пункт з вивчення матеріальної частини зброї і правил поводження з нею», працює ліцензійна майстерня з ремонту вогнепальної зброї. Стабільний прибуток клубу складають кошти, отримані від укладання договорів з різними організаціями на проведення навчально-тренувальних стрільб. Сучасна матеріально-технічна база клубу, професійний тренерсько-викладацький склад, наявність сучасної, різноманітної зброї розширюють коло бажаючих навчитися стріляти, дозволяють конкурувати з іншими видами спорту та відпочинку.

Сергій Бабакін велику увагу приділяє роботі з навчальними закладами за програмою «Захист Вітчизни» — за клубом закріплені всі навчальні заклади трьох районів міста. Тільки за перший квартал цього року в тирі обласного клубу пройшли вогневу підготовку більше 1200 учнів шкіл, технікумів і вузів.

В червні, згідно Календарного плану спортивних заходів оборонного Товариства на 2012 рік, Одеська обласна організація та стрілецький клуб провели Всеукраїнські змагання з кульової стрільби з пневматичної зброї серед юніорів на Кубок оборонного Товариства. Змагання пройшли успішно, на гідному рівні. За високі спортивні досягнення і стабільні фінансові показники ССК нагороджено Почесним знаком і Почесною грамотою ТСО України.

Побажаємо ж члену ЦК ТСО України Бабакіну Сергію Георгійовичу нових успіхів в його такій потрібній людям справі!

Тетяна Федотова

ПАТРІОТІВ ТРЕБА ВИХОВУВАТИ

Так вважають педагоги і вихователі політехнічного коледжу, що на Херсонщині

В 3-му номері нашого Бюлетеню ми розповідали читачам про героїську землю Херсонщини, де лише Голоприс-танський район явив світові 35 Героїв війни і праці — справжніх патріотів рідної землі. Досліджуючи цей феномен, дійшли висновку, що патріотами не народжуються, їх треба виховувати.

Поділитися своїми роздумами з цього питання і напрацьованим досвідом роботи з військово-патріотичного виховання молоді ми запросили голову первинної організації ТСО України Херсонського політехнічного коледжу, викладача вищої категорії предмету «Захист Вітчизни» ШЕРШЕНЯ Віктора Івановича.

— Сьогодні ставить серйозні та важливі завдання в царині виховання й навчання підростаючого покоління. Державі потрібні здорові, мужні, сміливі, ініціативні, дисципліновані та грамотні люди, які готові працювати на її благо і в разі потреби стати на її захист.

У роботі первинної організації нашого коледжу одним із головних завдань є виховання підростаючого покоління. Причому ми вважаємо, що найважливіша складова цього процесу — формування й розвиток патріотичних почуттів. Без наявності цього компонента не можливо говорити про виховання по-справжньому гармонічної особистості.

Військово-патріотичне виховання міцно пов'язане з вихованням патріотизму. Воно постає як освітня технологія подвійного призначення, оскільки, по-перше, всіма доступними формами озброює юного громадянина найважливішими морально-психологічними якостями, необхідними як

майбутньому захисникові Батьківщини, так і цілком мирній людині. Адже сміливість, твердість характеру, фізична витривалість необхідні як воякові, так і лікареві, інженерові. По-друге, наш осередок намагається створити такі умови, щоб у стінах коледжу юнаки засвоїли ази майбутньої військової спеціальності. Адже опанування штатною бойовою технікою у військах буде більш успішним, якщо юнак до призову вже ознайомився із устроєм та експлуатацією автомобіля, комп'ютера, електросилових приладів.

Як бачимо, завдання підготовки захисників Батьківщини, що стоять перед первинною організацією ТСО України, педагогами, досить складні і відповідальні. Кожен викладач у коледжі повинен переглянути — як, за допомогою яких засобів, методів і прийомів — прищепити сучасному студенту почуття патріотизму

Військово-патріотична робота зі студентами — це перевірений часом спосіб доведення молодому поколінню глибокого розуміння нашої сили й віри в могутність України. У найважливіших законодавчих актах, документах Уряду, прийнятих в останні роки, чітко і лаконічно сформульовані основні завдання військово-патріотичного виховання молоді, які у сукупності своїй характеризують сутність змісту процесу підготовки щирих патріотів Батьківщини, готових до захисту Вітчизни. Ці завдання, поставлені перед навчальними закладами, досить складні й відповідальні. Військово-патріотичне виховання — багатогранний процес, і вирішувати його потрібно усіма силами, засобами, комплексно. Адже формування моральних якостей людини, найважливішим з яких є патріотизм, не може бути досягнуто лише моральною освітою, словесними формами виховного впливу. Поза високоморальною, суспільно-корисною діяльністю студентів неможливе їхнє цивільне становлення, формування патріотичних почуттів. Військово-патріотичне виховання студентів буде не результативним, якщо його обмежити військово-патріотичною освітою, розповідями, лекціями тощо. Для посиленої підготовки саме до військової служби необхідна безпосередня військово-патріотична діяльність студентів, у процесі якої

в них формується правильне ставлення до вимог військової служби в рядах Збройних Сил, створюється фундамент практичної готовності до виконання військового обов'язку перед Батьківщиною, здійснюється програма самовиховання якостей громадянина-патріота-воїна.

Саме подвиг і героїзм повинні бути пріоритетними при викладанні в навчальному закладі. Нехай діти приміряють до себе якості чудових людей. У спартанських школах привчали вихованців переборювати всілякі небезпеки, щоб розвинути почуття відваги й героїзму. Тож нехай і у нашому коледжі студенти готуються до всіляких небезпек і шляхів їхнього подолання.

Темні сили активізували психологічний вплив проти молоді як суспільної групи, що володіє недостатнім соціальним і життєвим досвідом. Вони прагнуть принизити в людині все піднесене, обмежити його світ матеріальними інтересами, позбавити високих духовно-моральних ідеалів. Найважливішою їхньою метою є зрив процесу підготовки молоді до захисту Батьківщини шляхом нав'язування їм страху армійського життя, гальмування їхнього цивільного розвитку й героїко-патріотичної свідомості, мужності і стійкості характеру — основних якостей, що визначають особистість і готовність юнаків стати дійсними захисниками своєї Батьківщини. Протидіяти антипатріотичним силам покликане саме військово-патріотичне виховання як всебічна ідейна, морально-психологічна, загальноосвітня, фізична й практична підготовка молоді до захисту своєї Батьківщини.

Ця підготовка здійснюється за такими основними напрямками:

— пропаганда здобутків нашої країни, бойових і трудових традицій нашого народу;

— розкриття героїзму й самовідданості народу, Збройних Сил у захисті Батьківщини від її ворогів, виховання в молоді по-

чуття гордості за подвиги старшого покоління і прагнення наслідувати його;

— роз'яснення особливостей сучасної війни, формування в молоді високої пильності і постійної готовності до захисту Батьківщини;

— моральна, психологічна й фізична підготовка молоді до військової служби, прищеплення високих моральних і бойових якостей, необхідних для досягнення перемоги в сучасній війні;

— оволодіння початковими військово-технічними знаннями й навичками.

Робота з військово-патріотичного виховання в первинній організації коледжу йде за чотирма системоутворюючими напрямками:

I. Виховання на бойових традиціях на роду й Збройних Сил.

Це і заходи щодо увічнення пам'яті полеглих у боротьбі за незалежність нашої Батьківщини (шефство над братнім похованням, виставлення на ньому почесної варти, проведення мітингів), це і проведення екскурсій, уроків Мужності, зустрічей з ветеранами Великої Вітчизняної війни. Практикуємо також святкування пам'ятних дат, організацію виставок, вікторин, конкурсів, переглядів відеофільмів. Традиційними стали конкурси військово-патріотичної пісні, концерти, присвячені великим святам.

II. Військово-спортивні ігри, військово-польові збори, змагання з військово-прикладних видів спорту, практична робота студентів.

Насамперед, це військово-спортивні ігри, які в комплексі вирішують завдання майже всіх компонентів системи військово-патріотичного виховання. Практична значимість ігор чітко простежується за допомогою зворотного зв'язку "КОЛЕДЖ — АРМІЯ". Досвід показав популярність і важливість цієї форми військово-патріотичного і фізичного виховання студентів. Військово-спортивна гра впливає на організаційне зміцнення колективу студентської групи, сприяє розвитку їх суспільної активності, формує якості, необхідні майбутньому воїнові, захисникові Батьківщини.

Не менш важливу роль відіграють місячники оборонно-масової роботи ТСО України, спортивно-оздоровчі заходи, військово-спортивні естафети, військово-спортивні свята, День захисника Батьківщини.

III. Взаємозв'язок навчального та військового колективів.

Робота з даного напрямку здійснюється через керівництво військово-прикладними гуртками і секціями, спільну організацію оборонно-спортивних таборів,

військово-польових зборів, зустрічей з військовослужбовцями.

Не применшуючи ролі позакласної роботи зі студентами з військово-патріотичного виховання, вважаю, що урок знаходиться на чолі всього виховного процесу. Кожен загальноосвітній предмет об'єктивно має у своєму розпорядженні великий патріотичний потенціал. Спеціальний розділ предмету "Захист Батьківщини" — "Загальновійськова підготовка" — покликаний закріпити вже наявні знання, що викладаються на допризовній підготовці, привести їх у систему, доповнивши новими вміннями, навчити застосовувати на практиці отримані на заняттях знання — іншими словами, сформувати вміння й навички військово-прикладного характеру. Заняття з предмету «Захист Вітчизни» є особливою ланкою в системі військово-патріотичного виховання студентів, тому що охоплюють весь контингент учнів 1-го курсу коледжу. Крім того, програма припускає не тільки вишкіл, але й психологічну підготовку. Заняття носять як навчальний, так і виховний, розвиваючий характер. Для забезпечення більш повної реалізації цілей навчально-виховного процесу необхідна наявність добре оснащеного кабінету з основ військової служби. Такий кабінет створено відповідно до вимог керівних документів, він є центром військово-патріотичного виховання студентів Херсонського політехнічного коледжу.

IV. Співробітництво з первинною організацією Товариства сприяння обороні України на ХБК, яку очолюють Михайловський Костянтин Васильович і член бюро обкому ТСОУ Михайловська Валентина Юрївна.

Воно триває більше 10 років і сприяє патріотичному вихованню молоді, підготовці студентів до служби в Збройних Силах України. Особлива увага приділяється стрілецькій підготовці. Студенти ХПТК протягом декількох років посідають призові місця у кульовій стрільбі з дрібнокаліберної гвинтівки в місті Херсоні, а первинна організація ТСО України коледжу нагороджена кубком за 1 місце в Херсонській області у військово-патріотичному вихованні

молоді. Система військово-патріотичного виховання, створена в нашому коледжі за активної підтримки членів первинної організації ТСОУ, реально допомагає керувати процесом підготовки студентів до захисту Батьківщини, надає йому системність, послідовність і цілеспрямованість.

Розуміючи всю складність питання, я вважаю, що навчальний заклад повинен взяти на себе основне навантаження з патріотичного виховання підростаючого покоління, адже саме тут формується май-

бутнє нашої Батьківщини. Залишаюсь при думці, що виховання громадянина-патріота було, є й буде стратегічною метою коледжу. Адже патріотична свідомість наших громадян залишається найважливішою цінністю, основою духовно-моральної єдності суспільства. Виховати людину, яка любить свою землю, свій народ, готова до захисту своєї Батьківщини — дуже непросте завдання. Але воно, безумовно, буде здійснене, якщо ми, педагоги, будемо виконувати свою роботу з любов'ю і добротою, не забуваючи мудрих слів: **"Учень — це не чаша, яку потрібно наповнити знаннями, а факел, який потрібно запалити!"**

Від того, як буде поставлена робота з патріотичного виховання у всіх навчальних закладах України, залежить багато в чому виконання цієї складної проблеми сучасного життя. Дуже хотілося, щоб система військово-патріотичного виховання була постійно діючою і спрямованою на кінцевий результат — виховання громадянина-патріота своєї країни. Мені здається, що нам це вдається, і ми на правильному шляху. Вся робота з військово-патріотичного виховання дає свої позитивні результати. Юнаки вчаться в коледжі із захопленням, і це, мабуть, тішить найбільше. За останні роки жоден наш вихованець не намагався ухилитися від служби в Збройних Силах України. При зустрічі з випускниками, які проходять службу в армії, курсантами військових училищ приємно чути схвальні відгуки про нашу роботу в коледжі з військово-патріотичного виховання.

Студенти добре засвоїли головне, що **любов до Батьківщини — це прояв патріотизму, а захист Батьківщини — це обов'язок патріота України!**

Мій добрий знайомий має власну станцію технічного обслуговування. Якось він обмовився, що молоді робітники, які тільки-но почали працювати, показали себе напрочуд класними спеціалістами.

— Я, відверто кажучи, не очікував, що хлопці, які ще вчора сиділи за навчальними партами, можуть скласти гідну конкуренцію своїм старшим колегам, за плечима яких солідний трудовий стаж, — відверто зізнався Антон. — Але, виявляється, в деяких навчальних закладах ще вчать, як мовиться, уму-розуму нашу молодь.

Директор коледжу Олександр Кучерук

Сорок років тому — у липні 1972 року — була заснована Білоцерківська об'єднана технічна школа ДТСА-АФ УРСР, а через 31 рік, у 2003-му, на її базі «народився» технічний коледж ТСО України.

— Ми є вищим навчальним закладом колективної форми власності, який підпорядковується Київській обласній організації оборонного Товариства, — розповідає директор коледжу **Олександр Кучерук** — в минулому начальник однієї із служб з'єднання Збройних Сил України, що дислокується на берегах Росії, підполковник запасу. — Готуємо фахівців за спеціальностями «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів», «Організація і регулювання дорожнього руху», а також «Обслуговування комп'ютерних систем і мереж» і «Розробка програмного забезпечення». Сподіваюсь, що у недалекому майбутньому здійснюватимемо підготовку

КОЛЕДЖ, ДЕ ЗБУВАЮТЬСЯ МРІЇ...

спеціалістів з таких напрямів, як інформатика і обчислювальна техніка, транспорт і транспортна інфраструктура.

Сьогодні у коледжі навчаються 144 студенти, які опановують майбутні спеціальності в 16 навчальних кабінетах та 4 спеціальних лабораторіях. Ті, хто готується бути фахівцем з автомобільної техніки, вивчає такі дисципліни як електротехніка та електроніка, правила і безпека руху, інші дисципліни. Ну а ті, хто загорівся бажанням бути на «ти» з комп'ютерами, вчать обчислювальну техніку, економіку підприємств тощо. Навчаються тут і дівчата, при чому також за спеціальністю, яка передбачає обслуговування автотранспортних засобів...

майже 800 тисяч гривень. На зробленому не збираємось зупинятись. Вже найближчим часом маємо наміри розпочати підготовку фахівців ще з однієї спеціальності, яка користується у нашому місті попитом.

Навчальним планом передбачені такі види виробничих практик як слюсарна, механічна, демонтажно-монтажна, навчальна на автотранспортних підприємствах та станціях технічного обслуговування автомобілів міста і району, технологічна і переддипломна. Схвально відгукуються про практикантів керівники як державних, так і приватних підприємств.

По завершенні кожної практики студенти представляють характеристики-

Голова Київського обласного осередку Товариства Віктор Довгань з колективом коледжу

Для студентства тут створені досить комфортні умови. Зокрема, навчальні аудиторії оснащені комп'ютерами та мультимедійними системами, для опанування практичними навичками діють лабораторії, зокрема, електронно-обчислювальних засобів, бібліотека, книжковий фонд якої налічує понад 10 тисяч примірників книг, читальна та спортивна зала, спортивне містечко.

— Коштів для поліпшення матеріально-навчальної бази не шкодуємо, — продовжує Олександр Федорович. — Наприклад, протягом останніх 5 років витратили

відгуки, у яких керівники підприємств та організації оцінюють їхні професійні, людські якості, висловлюють певні зауваження. У четвертому семестрі старшокурсники здають кваліфікаційні іспити на посвідчення водія категорії «С». Але, за бажання, тут можна отримати право на керування й іншими транспортними засобами.

Навчаються в коледжі здебільшого жителі Білої Церкви та району, але є також і вихідці з інших районів і навіть регіонів нашої країни. Та проблеми проживання для них не існує, бо цей навчальний за-

клад має власний гуртожиток, де студенти і «зупиняються» на всі 3 роки — доки не отримають дипломи.

Технічне забезпечення, комфортні умови навчання і проживання — це, звичайно, дуже добре, бо неабияк сприяє засвоєнню навчальних дисциплін. Та першу скрипку у цьому все ж таки грає педагогічний колектив, який тут працює.

— Майбутнім спеціальностям наших студентів сьогодні навчають 18 викладачів, — говорить Олександр Кучерук. — З них 12 мають вищу категорію, середній вік їхній становить 42 роки. Це добре ерудовані люди, які мають і життєвий досвід, і педагогічний. Наприклад, **М. Володько**, **Г. Костюченко** працюють практично з дня заснування коледжу і зарекомендували себе грамотними фахівцями, які уміють донести до студентства навчальний матеріал. Неабияк поважають вони і **М. Воронкова**, **Ю. Лаврова**, **А. Танасоло** — майстрів водіння. Ці люди, як мовиться, вкладають свої душі у навчання та виховання своїх підопічних.

Клас безпеки руху готовий прийняти студентів

Викладачі спеціальних дисциплін мають досвід роботи з різних галузей економіки. Але щоб не відставати від життя, вони час від часу удосконалюють свою фахову підготовку на базі вищих навчальних закладів України. Зокрема, у стінах Національного університету «Львівська політехніка», Київського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Кожні 5 років. Проводиться в коледжі і їхня атестація. Щороку.

Із розмов з викладачами знаю, що більшість студентів вирізняються тягою до знань, розуміючи, що без них наявності одного лише диплома буде замало для успішного працевлаштування. Цього року **Т. Янішевська** і **Д. Німак**, які отримали «червоні» дипломи, продовжать навчання у Львівському політехнічному університеті, а **О. Чернишов** навчається там уже на 5 курсі і водночас працює програмістом в ЦТП «Укртелеком».

— Про цей коледж я дізнався від свого старшого товариша, який закінчив його, — розповідає студент 2-го курсу В.

Урочистий початок нового навчального року

Скрипка. — І теж вирішив вступати. За час навчання жодного разу не пошкодував про свій вибір. Адже комп'ютерна техніка подобалася мені з самого дитинства. Ставши студентом, намагаюся якомога більше акумулювати в собі теоретичних знань, набути практичних навичок у її обслуговуванні.

церківського району. — Так, я не отримаю повної вищої освіти. Але це ніскільки не бентежить мене. Хоча б тому, що багато молодих людей, закінчивши навіть магистратури вищих навчальних закладів, працюють не за спеціальностями. Виникає закономірне запитання: для чого набувати спеціальностей, якщо не працювати за ними? Лише заради престижності? Але сьогодні таке життя, що на ній, як каже мій тато, далеко не заїдеш.

За словами юнака, його хоч завтра готові «взяти з руками й ногами» до кількох автопідприємств міста, де під час канікул, на вихідні він підпрацьовує, а ще — у одній зі столичних станцій техобслуговування. До речі, так або приблизно так розмірковують багато студентів. І не погодитись з ними дуже важко...

За роки існування Білоцерківського технічного коледжу тут отримали спеціальності тисячі молодих людей. Розумію, що сьогодні самої освіти, спеціальності замало, щоб почуватися впевнено у цьому житті. Але, разом з тим, диплом — це та «вудочка, яка дає змогу ловити рибу». Не маючи її, важко розраховувати на місце під сонцем.

Так, не всім випускникам таланить вдало працевлаштуватись, але, за словами Олександра Кучерука, переважна більшість все ж працюють за отриманими спеціальностями. Кажучи іншими словами, чесно заробляють на шматок хліба. А це вже багато важить. Особливо сьогодні, коли мільйони людей не можуть реалізувати набуті знання, життєвий досвід.

... Незабаром у мого знайомого кілька працівників мають намір звільнитися. Та він не надто переймається тим, що нікому буде працювати.

— Молодь обіцяла допомогти у вирішенні цієї проблеми, — хитро посміхається він. — Обіцяють загітувати кількох своїх друзів, які поки що навчаються у Білоцерківському коледжі.

УКРАЇНА ПИШАЄТЬСЯ НИМИ

Спортсмени Товариства, які вибороли медалі в особистому і командному заліку на міжнародних змаганнях 2012 року зі спортивно-технічних та прикладних видів спорту

ЧЕМПІОНАТИ ЄВРОПИ

Авіамоделльний

Бабенко Артем — золота, Дніпропетровська
Бондаренко Юрій — золота, Харківська
Кононенко Павло — бронзова, Харківська
Лернер Семен — золота, Харківська
Макаренко Володимир — срібна, Київ
Покорський Олександр — срібна, Закарпатська
Соколовський Владислав — срібна, Київ
Солом'янніков Сергій — срібна, Вінницька
Стефанчук Степан — бронзова, Львівська
Фулітка Володимир — срібна, Запорізька
Чорний Станіслав — бронзова, Київ

Автомодельний

Сафіяник Ігор — бронзова, Львівська
Смольников Володимир — бронзова, Київ

Підводне орієнтування

Золотов Євген — срібна, Луганськ
Золотов Олександр — бронзова і Кубок світу в загальному заліку, Луганськ
Золотов О., Золотов Є., Сурков І., групова вправа — золоті, Луганськ
Василенко Олександр, Михайлов Антон, Рябуха Марія, Паненко Світлана, групова вправа — бронзові, Харків

Радіоспорт

Веліканов Микола — 2 бронзові, Київ
Веремесенко Євгенія — золота, Донецька
Герашенко Валерій — 2 срібні, Кіровоградська
Герашенко Діанора — 2 бронзові, Кіровоградська
Запорожець Людмила — бронзова, Київ
Зеленський Сергій — 3 золоті, Донецька
Зеленюк Любов — 2 бронзові, Донецька
Іванчихін Микола — 2 бронзові, Київ
Іванько Ілля — 3 срібні, Донецька
Корабельов Олександр — бронзова, Донецька
Коршунов Віктор — срібна, Київ
Котлечков Вадим — золота, Донецька
Пархоменко В'ячеслав — срібна, Київ
Плохенко Вікторія — 2 бронзові, Київ

Пугач Михайло — бронзова, Сумська
Ромашкевич Катерина — бронзова, Кримська
Смирнов Олександр — 2 срібні, Донецька
Фурса Олег — золота і 2 срібні, Київська
Штанько Сергій — 2 золоті і бронзова, Київ
Щербатюк Костянтин — срібна, Кіровоградська

Судномодельний

Берека Андрій — золота, 3 срібні і бронзова, Полтавська
Вісин Валентин — бронзова, Волинська
Гладкоскок Володимир — бронзова, Харківська
Гліняний Іван — срібна, Полтавська
Громов Євген — 4 золоті і 2 срібні, Дніпропетровська
Єгоров Микола — бронзова, Дніпропетровськ
Ємець Олександр — бронзова, Полтавська
Ємець Сергій — дві срібні, Полтавська
Злобин Андрій — 2 бронзові, Харківська
Ісаєв Петро — золота і срібна, Донецька
Кавун Марина — 2 золоті, 2 срібні і 2 бронзові, Харківська
Коваленко Андрій — 2 золоті і срібна, Київ
Коваль Дмитро — золота, Черкаська
Кравченко Гліб — золота, Київ
Малахівський Олег — срібна, Волинська
Махія Євген — срібна, Черкаська
Мелікішвілі Георгій — 4 срібні і 2 бронзові, Полтавська
Мірошниченко Павло — бронзова, Київ
Новик Олександр — срібна, Київ
Новик Олесь — срібна і бронзова, Київ
Норкін Іван — срібна, Київ
Норкін Ілля — золота і 2 срібні, Київ
Погрей Олександр — 6 золотих, 3 срібні і 2 бронзові, Севастополь
Субботін Максим — 3 золоті і срібна, Дніпропетровська
Утешев Олексій — 3 срібні і 3 бронзові, Полтавська
Чигрин Олександр — бронзова, Дніпропетровськ
Чигрин Юрій — бронзова, Дніпропетровськ

ЧЕМПІОНАТИ

Авіамоделльний

Безчасний Артем —
Бондаренко Юрій —
Гончаренко Вадим —
Кадушкевич — б
Кононенко Павло
Лавров Олександр
Лернер Семен —
Макаренко Ант
Макаренко Володи
Осовик Олександр —
Покорський Олександр
Радченко Гліб —
Савченко Ігор —
Самань Роман — брон
Солом'янніков Сергій
Стефанчук Андрій —
Фулітка Володимир —
Чайка Юрій — бр
Шляхов Денис —
Яременко Денис —
Яценко Андрій
Яценко Юрій — б

Морське ба

Гончаренко Валент
Шарапова Оля
Орлова О., Шарапова О., Загорія
Гончаренко В. Голікова І
Пустовит І., Снесарь В., Чалов
Мединський В., Головань О

Підводний спорт (

Антоняк Анастас
Головльов Мики
Дядик Богдан —
Желиба Сергій
Жукова Світлан
Золотов Євген — золо
Чумак Юлія —
Команда юніо

Радіо

Барановський Віктор — зо
Веліканов Микол
Гончарук Сергій
Герашенко Валерій — 2
Іванов Володимир — 2 с
Іванько Олексій —
Пугач Михайло — сріб
Фурса Олег — золота, с
Щербатюк Наталя — з

Судномо

Бражник Олексій —
Дерев'янку Роман
Єременко Євген —
Новак Юрій — золот
Новак Олександр —
Скирдонов Володими

АТИ СВІТУ

дельний

— бронзова, Харківська
— бронзова, Харківська
— бронзова, Харківська
— бронзова, Львівська
— срібна, Харківська
— срібна, Харківська
— бронзова, Харківська
— срібна, Київ
— бронзова, Київ
— бронзова, Харківська
— золота, Закарпатська
— срібна, Харківська
— бронзова, Київ
— бронзова, Дніпропетровська
— бронзова, Вінницька
— бронзова, Львівська
— бронзова, Запорізька
— бронзова, Харківська
— 2 срібні, Харківська
— срібна і бронзова, Київ
— бронзова, Київ
— бронзова, Харківська

гаторборство

— бронзова, Київ
— золота, Київ
— **Г.В., Васильєва А., Коливанова Ю.**,
командне — золоті, Київ
— **М., Котиков Д., Шибивалюк І.**,
командне — срібні, Черкаси

плавання в ластах)

— срібна, Київ
— срібна, Київ
— срібна, Луганська
— золота, Київ
— срібна, Київ
— та і 4 срібні, Луганська
— срібна, Київ
— **рив** — II місце

спорт

— золота, срібна, бронзова, Київ
— срібна, Київ
— золота, Крим
— 2 срібні, Кіровоградська
— срібні, бронзова, Донецька
— золота, Донецька
— та і бронзова, Сумська
— срібна і бронзова, Київська
— золота, Кіровоградська

дельний

— золота, Донецька
— бронзова, Київ
— золота, Донецька
— та і срібна, Донецька
— срібна, Донецька
— **р** — срібна, Донецька

Наші «золотоносці»

за видами спорту

радіоспорт — 27 (із 44)
судномодельний — 26 (із 35)
підводний спорт — 10 (із 30)
морські багатоборства — 7 (із 15)
авіамоделний — 4 (із 39)
мотоспорт — 3 (із 9)

за регіонами

Київ, міська — 21
Донецька область — 9
Дніпропетровська область — 8
Севастополь — 7

КУБОК СВІТУ (ЄВРОПИ)

Авіамоделний

Александров В'ячеслав — бронзова, Полтавська
Безчасний Василь — бронзова, Харківська
Іванов Борис — бронзова, Крим
Стамов Віктор — бронзова, Київ
Стаханов Дмитро — бронзова, Дніпропетровськ
Трофименко Олександр — бронзова, Запорізька

Мотокрос

Буренко Андрій — бронзова, Волинська
Морозов Роман — бронзова, Київ
Пашинський Микола — бронзова, Київська

Підводний (плавання в ластах)

Антоняна Анастасія — дві срібні, Київ
Годована Ольга — дві срібні і бронзова, Київ
Грубник Денис — золота і бронзова, Київ
Делова Катерина — золота, дві срібні і бронзова, Київ-Харків
Коньков Олександр — бронзова, Київ
Красногор Тетяна — золота і срібна, Київ
Маркін Євген — бронзова, Київ
Сидоренко Дмитро — бронзова, Київ
Степанчук Євген — бронзова, Київ
Трофимець Яна — три золоті і дві срібні, Запорізька
Чумак Юлія — срібна, Київ
Шекера Дмитро — бронзова, Київ
Шляховська Ольга — дві срібні і бронзова, Київ
Щербінін Михайло — срібна, Київ
Команда — II місце

Підводне орієнтування

Золотов Олександр — золота, Луганськ
Золотов Євген — золота і срібна, Луганськ

Золотов О., Золотов Є., Сурков Ілля (Луганськ), **Братолюбов Олександр** (Київ), **групова вправа** — срібні

Радіоспорт

Абрамов Арсентій — бронзова, Волинська
Баранік Кирило — золота і бронзова, Крим
Євстегнєєва Ганна — золота, Севастополь
Зеленська Анастасія — 2 золоті, Донецька
Золочевський Руслан — золота і бронзова, Донецька
Кобець Юлія — золота, Херсонська
Коноплицька Каріна — 2 срібні, Київ
Лебедев Павло — бронзова, Кримська
Лебедева Любов — срібна, Кримська
Науменко Лучана — 4 золоті, Донецька
Нечипорук Ельвіра — 2 срібні, Сумська
Новопашина Ганна — 2 срібні, Сумська
Омельченко Олег — 2 золоті і бронзова, Донецька
Паламарчук Артем — бронзова, Донецька
Руднєва Ольга — 2 золоті, Донецька
Устьянський Сергій — золота, Кіровоградська

Спідвей

Карпов Андрій — золота і бронзова, Львівська
Кобрін Андрій — бронзова, Львівська
Локтаєв Олександр — золота і бронзова, Львівська
Мельничук Станіслав — золота і бронзова, Рівненська
Тейгел Володимир — бронзова, Львівська
Цуканов Кирило — бронзова, Львівська

Судномодельний

Смольников Андрій — 2 золоті, Київ
Смольников Олексій — срібна, Київ

Управління освітньої діяльності ЦК ТСО України розпочинає публікацію серії методичних матеріалів на допомогу викладачам професійно-технічних закладів Товариства. Передбачається, що посібники розробляються безпосередньо в обласних комітетах з урахуванням власного досвіду навчальних закладів. Начальником управління затверджено тематику та терміни підготовки матеріалів, які необхідно надати електронною поштою на адресу управління.

1. Державні стандарти підготовки водіїв 2012 року. Готуємось до ліцензування. Черкаська ОО. До 15 лютого 2013 року.

2. Державна акредитація навчальних закладів з підготовки водіїв — етапи підготовки та проходження. Одеська ОО. Квітень 2013 року.

3. Ефективність використання елементів маневрового майданчика при підготовці водіїв. Житомирська ОО. Липень 2013 року.

4. Сучасні електронні засоби навчання в програмах підготовки водіїв. Донецька ОО. Жовтень 2013 року.

В цьому номері Бюлетеню своїми міркуваннями щодо методичної роботи викладача професійно-технічного навчального закладу 1-го атестаційного рівня ділиться методист Луцької АШ ТСОУ Валерій Данилович ІОВЛЄВ (вул. Привокзальна, 15/51, м.Луцьк, Волинська обл. 43021, тел. (3322)246346, 230014, моб. 0503782516).

МЕТОДИЧНА РОБОТА ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ 1-ГО АТЕСТАЦІЙНОГО РІВНЯ

Вступ

Особливості навчального процесу в навчальних закладах професійно-технічної освіти 1-го атестаційного рівня розглянемо на прикладі автомобільної школи або спортивно-технічних клубів, програми яких не відрізняються між собою, а тому вимоги до рівня підготовки слухачів при проведенні державної атестації і у них однакові.

Взагалі, навчально-виробничий процес (саме таку назву має навчальний процес в ПТНЗ) — це система організаційно-педагогічних, методичних і технічних заходів, які спрямовуються на реалізацію змісту і завдань, визначених державними стандартами при підготовці спеціалістів робочих професій. В нашому випадку — водіїв автотransпортних засобів всіх категорій.

Ця система передбачає організаційні заходи щодо забезпечення навчального процесу: теоретичну і професійно-практичну підготовку, методичну роботу, контроль за станом навчання і визначення знань слухачів на всіх етапах навчання відповідно до вимог навчальних планів та робочих навчальних програм, підготовку і удосконалення навчально-матеріальної бази, фінансово-господарську та іншу діяльність.

Все це розгортається в часі, передбаченому навчальними планами відповідно до змісту навчальних програм, які в автомобільних школах розраховані на 2,5 — 3,5 місяці і не враховують рівня базових знань слухачів.

Такий короткий термін вимагає інтенсифікації навчального процесу, доводячи його до стану безперервного « мозкового штурму». А якщо взяти до уваги, що контингент слухачів однієї навчальної групи різниться за віком та освітою у широкому діапазоні (від старшокласника до сивочолого професора), то такий штурм для багатьох стає суворим випробуванням характеру. Особливо для тих, в кого базові знання на низькому рівні, і таке являє собою, на превеликий жаль, майже масовий характер.

Це не дуже приємна відмінність ПТНЗ 1-го атестаційного рівня від ПТНЗ 2 та 3 рівнів та інших навчальних закладів системи освіти. До того ж такий штурм не залишає часу на закріплення матеріалу, і викладач покладається на самостійну роботу слухачів,

причому за відсутності достовірних даних про їхні фізичні та розумові якості, про їхній творчий потенціал і вольові риси характеру. Більш-менш уява про індивідуальні якості слухачів групи у викладача формується наприкінці навчання, коли це вже не може вплинути на кінцевий результат.

Слід зазначити ще й те, що склад викладачів в автошколах часто-густо не має до спеціальної вищої освіти ще й педагогічну, тобто не всі можуть належним чином застосовувати в своїй практиці сталі знання з педагогіки та психології, що в умовах інтенсивного навчального процесу вкрай необхідно.

Таким чином, практика короткотривалого навчального процесу існує, а наукового теоретичного підґрунтя його на жаль немає. Ці знання набуваються викладачами автошкіл поки що тільки багаторічним досвідом, методом спроб та помилок. І це також особливість подібних навчальних закладів.

Роль викладача в системі навчання

Система навчання може бути представлена надзвичайно простою схемою: викладач — дидактика — учень, де: викладач — носій знань, які потрібно передати, учень — об'єкт, який потребує цих знань, дидактика — теорія навчання, в якій містяться закономірності набуття знань, умінь та навичок, а також об'єм і зміст того, чому навчають.

В дидактику ще входять методика і форми навчання. Ми навмисно обминаємо виховну складову дидактики, і це пов'язано насамперед з нетривалим часом спілкування викладача з слухачем (учнем), на протязі якого говорити про виховання, як таке, несерйозно.

У приведеній схемі навчання першим стоїть викладач, і це визначає його ведуче значення в системі навчання. Так, навчання як процес спілкування двосторонній. Але ведучу роль в ньому грає викладач, незалежно від того, хто став ініціатором процесу. Ведуча роль викладача особливо вагома на початку спілкування, коли багаж його знань тільки починає перетікати до учня.

Але при значній мотивації учня, а вона повинна бути значною, коли ініціатором процесу навчання є він (що виявляється закономірним в автошколах), роль учня в спілкуванні достатня для активного діалогу і в процесі навчання вона зростає. Знову ж таки за браком часу, «діалог» між викладачем і слухачем не може зрівняти їхні ролі. Вони зрівнюються тоді і одночасно стають рівними нулю, коли всі знання викладача, які стосуються навчальних питань програми, стають власністю учня. Такого практично в ПТНЗ 1-го атестаційного рівня не буває і рідко де буває.

Вимоги до особи викладача як до основного фігуранта навчального процесу

Аналізуючи схему навчання, ми неодмінно приходимо до висновку, що викладач як носій необхідних знань для їх передачі повинен володіти дидактикою, тобто теорією навчання.

Ступінь цього володіння разом зі знанням предмету викладання визначають рівень компетентності викладача, тобто відповідність викладача своєму призначенню, готовність виконувати належні обов'язки в повному обсязі, відповідність певній кваліфікації педагога («компетенція» від лат. *competo* — відповідаю, підхожу).

Виходячи з цього, ми можемо сформулювати вимоги до викладача як до основного фігуранта навчального процесу. Ось вони:

- знання свого предмету на сучасному стані його розвитку;
- знання теоретичного обґрунтування фізико-хімічних явищ, в яких, або в супроводі яких відбуваються робочі процеси агрегатів і механізмів, що вивчаються;
- знання практичного застосування об'єктів предмету;
- володіння різноманітними методами навчання, вміння застосовувати їх відповідно до існуючих умов;
- уміння будувати педагогічні взаємини із слухачами, здійснювати індивідуальну роботу на основі педагогічної діагностики;

— знання вікової психології, психології міжособистісного та педагогічного спілкування;

— вміння пробуджувати й розвивати у слухачів стійкий інтерес до предмету;

— творчий підхід, нестандартне мислення і логічність висловлювань при викладанні навчального матеріалу;

— вміння застосовувати передові навчальні технології, в тому числі з використанням мультимедійних засобів навчання.

В цей перелік вимог ми свідомо не включили загальнолюдські якості, яким повинен відповідати викладач. Серед них: чесність, порядність, працелюбність, акуратність, відвертість, відповідальність тощо. Це само по собі зрозуміло і не може бути предметом дискусії. Викладачу тільки назавжди треба запам'ятати, що на таких людських якостях створюється і тримається його авторитет, а все, що вище — робить його (авторитет) непохитним.

Зміст діяльності викладача

Окресливши вимоги до особи викладача, переходимо до того, що він повинен робити, аби відповідати цим вимогам. Тобто, також схематично, оглянемо коло його необхідних дій в процесі повсякденної роботи, виділимо серед них основне, в тому числі і організацію його методичної роботи. Зупинимось на очевидному. Викладач повинен викладати свій предмет, а тому знати його досконально. Викладач не може припустити такого, щоб він не зміг відповісти на питання слухача стосовно програмного матеріалу або навколо нього, бо втрачається його авторитет, до його слів починають відноситися з недовірою і, навіть, скептично. В слухачів виникає не тільки розчарування в носії знань, але і в самих знаннях, втрачається мотивація навчання, що веде до зниження зусиль в навчанні і досягнених кінцевих його результатів.

Викладач автошколи веде декілька предметів: «Будова автотранспорту і технічне обслуговування автомобіля», «Основи

керування та техніка безпеки руху», «Правила дорожнього руху», «Професійна етика та культура водіння». Безумовно, що вони між собою тісно пов'язані, але в кожного з них є своя специфіка, своя історія, своя логіка і основи. І все це знаходиться в постійному русі, в розвитку.

Взагалі, автомобільна галузь розвивається стрімко. Буквально на очах оновлюється не стільки дизайн автомобіля, скільки його матеріальна основа, технологія виробництва і технологія експлуатації. Сучасний автомобіль — це складний, насичений електронікою агрегат, який потребує і нову психологію контактування з ним. Разом з тим змінюється і ситуація на дорогах. Вона також постійно складнішає і викликає зміни в правилах дорожнього руху в напрямку підвищення безпеки на дорогах і культури водіння. Звідси ми робимо висновок: щоб викладач відповідав своєму призначенню, він повинен щоденно поповнювати свій багаж знань, бути постійно в курсі новітніх досягнень в галузі автомобілебудування, застосування їх на практиці, відслідковувати всі зміни, які з'являються в системі «людина — автомобіль — дорога». Ця робота не є автоматичним поглинанням нових знань, тому що знання не накопичуються механічним їх складанням, як матеріальні речі. Вони потребують певного рівня розумової підготовки, а звідси постійного самовдосконалення, роботи над собою, системності в ній, наполегливості і часу.

Але знання заради знань самі по собі нічого не варті. Вартість знань, їх якість оцінюються їхнім використанням, результатами діяльності, до які вони були прикладені. Але до того вони повинні бути. Тому основне завдання викладача — донести їх до слухача, який прагне бути водієм автотранспортного засобу, так, щоб в майбутньому той не мав за браком професійних знань проблем в своїй діяльності.

Процес передачі знань відбувається на заняттях, які можуть бути різними за своїми формами в залежності від змісту та мети заняття. Для того, щоб визначитися з цим

питанням (мета, зміст, форма), що дуже важливо для повноцінності процесу передачі знань, треба готуватися до занять заздалегідь. Підготовка до кожного конкретного заняття є важливим чинником в роботі викладача, бо то вже початок процесу передачі знань, формування його шляху, який закріплюється в плані проведення заняття. Це є відповідь на сакраментальне питання «ЯК?»: як побудувати заняття так, щоб процес передачі знань став найуспішнішим? Саме з цього практично починається методологія, яку дохідливо можна визначити, як «шлях до успіху» (метод — шлях дослідництва, ...логія — слово, вчення).

Методологія, або методика (в практичному застосуванні) є по суті прикладною наукою, яка надає необхідний інструментарій дослідження в будь-якій галузі знань, або в будь-якому виді діяльності людини. Зокрема в дидактиці, на основі закономірностей засвоєння знань, вона оптимізує процес навчання, надає йому напрямок, в якому необхідний результат досягається з найменшими затратами зусиль і за короткий час. Якраз того і потребує навчальний заклад 1-го атестаційного рівня. Це вимагає від викладача, який практикує в автошколі, неодмінно використовувати в своїй роботі досягнення дидактичної методології, сучасні підходи, форми і методи в організації і проведенні занять, які можна об'єднати під загальною назвою — навчальні технології.

Методична робота викладача

Як було зазначено, методологія дидактики базується на закономірностях засвоєння знань, отож без їх урахування методика може не дати очікуваного ефекту.

Процес засвоєння знань — складний процес, який крім наявності розуму і пам'яті (основи засвоєння знань) включає в себе такі чинники їх активації, як ступень зосередженості та уваги, які в свою чергу залежать від мотивації, та способу подання навчального матеріалу, а також фізіологічні можливості сприйняття різними органами чуттів людини та рівень інтелектуальної бази, попереднього досвіду інтелектуальної роботи. Якщо на розум, пам'ять та рівень інтелектуальної бази викладач автошколи впливати не може, то враховувати їх як даність він мусить. Ось тут йому на допомогу і приходять методика організації групової або індивідуальної роботи з навчальною групою.

В той же час ступінь зосередженості та уваги слухачів повністю залежить від викладача. Їх максимуму треба досягти вже

з перших занять, де слухач повинен бути поінформованим в безпечній формі про особливості професії водія автотранспортних засобів, пов'язаних з трагічними наслідками в разі порушень в експлуатації автомобіля, спричиненими в тому числі і браком знань. Але цього буде недостатньо, якщо викладач своїм подальшим відношенням до занять не підтвердить вищеведену тезу.

Що це означає? Це означає, що організація заняття має бути спланована так, щоб кожну хвилину було присвячено набуттю знань. Методичні поради щодо організації і проведення занять широко відомі і тому достатньо буде звернути увагу лише на чотири аспекти, а саме:

- врахування закону відповідності в навчанні, який вимагає застосування відповідних методик цілям даного заняття;

- врахування закону ієрархії в навчанні, який стверджує, що матеріал вищого рівня не може бути засвоєний, якщо він достатньо не засвоєний на нижчому;

- систематичне проведення самоаналізу проведених занять і відповідного корегування наступних;

- організація самостійної роботи слухачів. На думку практиків навчання в умовах, як було сказано, «мозкового» штурму цей аспект особливо важливий.

В умовах стислого терміну навчання це має визначальне значення. Як наказував А.Дестерверг: «Примусь учня працювати, працювати самостійно, привчи його до того, щоб для нього було немисливо інакше, як власними силами що-небудь засвоїти». І ще: «Знання можна дати, але їх ще потрібно взяти. Тоді процес навчання буде результативним».

Викладач професійно-технічного закладу — особлива професія. Професія, яка готує професіоналів. Вона вимагає самовіддачі, наполегливості і творчості в роботі. Завдяки саме цим якостям, вона особливо шанована народом з найдавніших часів суспільства. Не всіх приваблює професія викладача в автошколі чи автомотоклубі (в матеріальному вимірі), але той, хто обрав її для себе, мусить знати: стати дійсно викладачем як професіоналом можна лише через оволодіння методикою навчання.

Не в усіх наших автошколах, а тим більше в СТК, є сьогодні методичні кабінети і методисти, а тому, щоб справа «рятування потопуючих» не була тільки справою «самих потопуючих», і написана дана стаття. Її можна вважати прологом до серії подібних статей, які в подальшому деталізують всі нюанси методичної роботи в професійно-технічних навчальних закладах I-го атестаційного рівня.

На засіданні бюро ЦК ТСО України від 22 травня 2012 року, де йшлося про стан освітньої діяльності, вирішено, зокрема, зобов'язати директорів автошкіл (СТК) особисто проводити перше заняття з черговою групою слухачів. Пропонуємо вашій увазі посібник щодо проведення цього уроку, розроблений навчально-методичним центром Дарницька автошкола ТСОУ.

У своєму виступі директор коротко знайомить слухачів з історією Товариства. Для цього рекомендуємо звернутися до випусків "Вісника ТСО України", а також використати фрагменти підготовлених Центральним будинком ТСОУ діафільмів "В труді і боях загартоване" та "Історія оборонного Товариства в нагрудних знаках, поштових марках і плакатах".

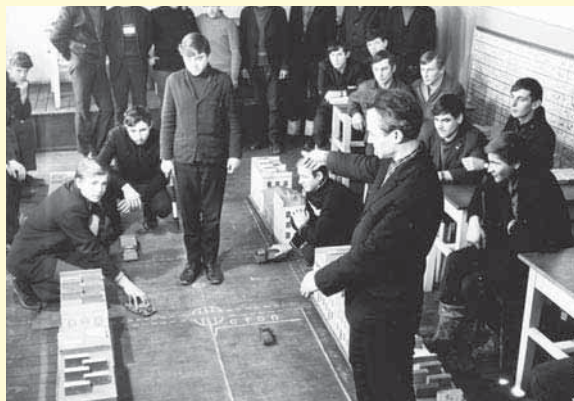
Товариство сприяння обороні України є правонаступником республіканської організації ДТСААФ. 26 вересня 1991 року на позачерговому з'їзді було прийнято рішення про реорганізацію ДТСААФ в Товариство сприяння обороні України. До його складу увійшли Кримська республіканська, 24 обласних, а також Київська і Севастопольська міські організації.

На сьогодні ТСО України — це більше 13 тисяч первинних організацій чисельністю близько 300 тисяч чоловік. За роки незалежності його навчальними закладами підготовлено приблизно півмільйона водіїв для Збройних Сил, а також більше 5 мільйонів фахівців за 42 робітничими професіями.

Товариство сприяння обороні України налічує 528 професійно-технічних і 8 вищих навчальних закладів, які щорічно готують понад 205 тисяч водіїв автомобілів різних категорій, що складає 39% від загальної кількості підготовлених водіїв в Україні. Навчання водіїв є основним видом підготовки робітничих кадрів в ТСО України. Взагалі ж з навчальних закладів Товариства щорічно випускається понад 220 тисяч фахівців з більш ніж 40 професій.

Навчальні заклади ТСО України мають сучасну навчально-матеріальну базу, яка відповідає ліцензійним вимогам Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, МВС та інших нормативних документів. Тільки протягом останніх 5 років автошколи і СТК Товариства придбали близько 1500 навчальних автомобілів, повністю комп'ютеризували навчальний процес, відремонтували десятки приміщень, що в значній мірі сприяло поліпшенню навчального процесу.

Керівний і педагогічний склад навчальних закладів ТСО України також відповідає

усім вимогам законодавства України та кваліфікаційним рівням. 85% директорів навчальних закладів і їх заступників, 84% викладачів і майстрів виробничого навчання мають повну вищу освіту. Стаж роботи на посадах більше 10 років мають: керівники навчальних закладів — 51%, викладачі і майстри виробничого навчання — 64%, інструктори практичного навчання водінню — 68%.

Члени оборонного Товариства перебувають у постійному пошуку нових форм і методів роботи, аналізують свої досягнення і недоліки. Товариство завжди було і залишається надійною опорою Української держави, про що й було відзначено у привітанні Президента України Віктора Януковича з нагоди 20-річчя Товариства сприяння обороні України.

Одним із професійно-технічних навчальних закладів ТСО України, які спеціалізуються на підготовці водіїв, є і наша школа (СТК).

Школа (СТК) ТСО України заснована _____, має ліцензію Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України на ведення освітньої діяльності з надання робітничої професії — водіїв автотранспортних засобів, а також сертифікат про Державну акредитацію при Департаменті ДАІ МВС України на підготовку водіїв автотранспортних засобів.

За роки незалежності України автошколою (СТК) було підготовлено __ водіїв.

Матеріально-технічна база автошколи (СТК) складає:

— ____ навчальних кабінетів будови і технічного обслуговування автотранспортних засобів та вивчення правил дорожнього руху і основ безпеки руху;

— ____ лабораторії будови і технічного обслуговування автотранспортних засобів;

— автодром (майданчик) площею ____ га з повним комплексом елементів для

відпрацювання практичних вправ водіння автотранспортних засобів;

— гараж навчального автотранспорту на ____ боксів;

— навчальний автотранспорт у кількості _____ одиниць (легкові — ____, вантажні — ____, автобуси ____, причепа ____, мототранспорт ____).

Колектив автошколи (СТК) складає ____ фахівців. У тому числі:

— викладачі та майстри виробничого навчання — ____;

— інструктори практичного навчання керування автотранспортними засобами — ____.

Розповідати про нашу школу (СТК) можна довго, бо працюють тут справжні професіонали, які вболівають за кінцевий результат своєї роботи. Про якість навчання в школі (СТК) говорить той факт, що понад ____ відсотків випускників здають екзамени у ДАІ з першого разу. Такий результат підкреслює також відповідальність та ком-

петентність педагогічного персоналу, який чудово усвідомлює, що наші випускники по закінченні навчання сядуть за кермо автомобіля, який є засобом підвищеної небезпеки і при невмілому керуванні здатен причинити багато неприємностей своєму господарю, а також іншим учасникам дорожнього руху. Адже, за інформацією департаменту ДАІ МВС України, кожну 21 хвилину в нашій країні стається ДТП. Кожні дві години на автошляхах гине людина. Причинами, що найчастіше призводять до сумних наслідків, є перевищення швидкості та порушення правил маневрування. Той, хто сумлінно навчається азам керування автомобілем, а

Правила дорожнього руху знає, як таблицю множення, той, як правило, рідко стає причиною дорожньо-транспортної пригоди.

Багато ДТП трапляється через перевищення швидкості руху автомобіля. Двигуни сучасних автомобілів в змозі розганяти їх до 200 і більше кілометрів. При такій швидкості водій не завжди може своєчасно відреагувати на складну дорожню ситуацію.

Як зазначив Голова Товариства сприяння обороні України Тімченко В.М., однією з проблем, що позначаються на безпеці руху, є неконтрольована з боку держави поява навчальних закладів, кількість яких дуже швидко зростає. Часто такі навчальні заклади не мають не тільки сучасної навчально-матеріальної бази, а й навіть придатного для навчання приміщення.

Сьогодні в автомобільних школах країни навчаються тисячі українців. І в них повинна бути стовідсоткова впевненість у тім, що разом з отриманим посвідченням водія вони одержать теоретичні і практичні навички, які допоможуть їм безпечно керувати автомобілем.

Сподіваємося, що навчання в нашому навчальному закладі надасть Вам необхідні знання і практичні навички, щоб після закінчення курсу підготовки водіїв Ви отримували задоволення від керування сучасним автомобілем.

ВЕРШНИК, М'ЯЧ І КІНЬ СТАЛЕВИЙ...

Гортаючи сторінки історії розвитку українського спорту, неможливо обійти увагою славетні часи тріумфу мотоболу, безпідставно загнаного сьогоденням в тінь. Саме наші спортсмени-мотоболісти свого часу оповили себе славою неперевершених профі своєї справи.

В 20-х роках минулого сторіччя в США народився один із різновидів мотоциклетного спорту — мотобол. Але з ряду причин новина не прийшла до душі жителям заокееаня — чи то м'яч мав квадратної форми і не влучав як слід у ворота, чи то заморська публіка виявилась кислоротою — хтозна? ...а от 30-ті роки ознаменували велике і шире захоплення цим видом спорту європейців, зокрема, французів. На поле розміром з футбольне, осідлавши сталевих коней, виїздили дві команди, які за свистком судді розпочинали SPETTACOLO GRANDIOSO — дійство, що захоплювало як самих мотоболістів, так і додавало жару переживанням заінтригованих цим видовищем глядачів.

Перший офіційний чемпіонат відбувся у Франції 1933 року, клуб-переможець якого «Сошо» розпочав готувати спеціальні мотоцикли для гри та винайшов для полегшеного ведення м'яча спеціальний бугель. До 1936 року були створені клуби в Бельгії, Нідерландах, Німеччині, Італії, а двадцять років поспіль навіть в Північній Африці було організовано 10 команд. Та на жаль, чи на щастя за океан це захоплення не повернулось, тому щорічні чемпіонати і Кубки проводяться лише на рівні Європи. Як би там не було, мотобол як офіційний вид спорту міцно зайняв своє місце в міжнародному спорті.

В нашій країні грати в мотобол почали в 1937 році. Але справжній бум масового культивування цього виду мотоспорту розпочався у 60-ті роки. Згадає майстер спорту міжнародного класу, найстарший гравець за всю історію цієї гри, граючий тренер **Володимир Даниляк**: «В радянську епоху мотобол не просто був популярний, його нав'язували... Мотобол, на мою думку, просто затьмарив футбол, і підтвердженням цьому був той факт, що трансляції коментувались М. Озеровим. А в 1962 році

на стадіоні в «Лужниках» під час змагань на приз журналу «За рулём» на поле вийшов і Юрій Гагарін. Якщо то правда, що казали, то він працював арбітром на центральній лінії... Чи не вперше у СРСР з'явилося місце, куди можна було прийти і буквально доторкнутись до відчуття, яке ми зараз називаємо «ДРАЙВ». В буденності радянського громадянина цього відчутно бракувало. Перед мотоболом «злягли» всі...»

Вже у 1963 році було проведено I Всесоюзні змагання, в яких взяли участь 12 команд за олімпійською системою. Цього ж року створено Міжнародну спілку мотобольних клубів, яка підняла питання про єдині правила ведення гри. І вже наступного року відбувся перший розіграш Кубка Європи, переможцями якого стали французи. 1965 року за ініціативи радянської делегації конгрес Міжнародної мотоциклетної федерації прийняв мотобол як вид мотоциклетних змагань під свою егіду.

В Україні мотобол швидко став популярним на Донеччині, Дніпропетровщині, Харківщині, Полтавщині, Київщині, Миколаївщині, Херсонщині, Одещині, Рівненщині, Хмельниччині, Львівщині, Буковині та в Криму. Місцеві мототреки збирали тисячі глядачів, особливо зацікавленої молоді, яка згодом поповнювала команди. В Полтавській, Миколаївській, Рівненській областях та в шахтарському краї було по декілька яскравих ігрових колективів.

Найсильніші українські мотобольні команди швидко увійшли до когорти лідерів цього гостродинамічного виду спорту в СРСР. Особливо відзначився досягненнями полтавський «Вимпел» — чемпіон та володар Кубка СРСР. Взагалі полтавчани 15 разів ставали призерами Всесоюзних чемпіонатів.

Призові місця на першостях Союзу здобували вознесенський «Схід», «Союз-3» (Єнакієве), мотоболісти з Вишняків на Полтавщині, команди з Донеччини, Поділля, Буковини та Херсонщини, а також Криму.

Збірна команда України успішно виступала на Всесоюзних змаганнях. У фіналі VIII Спартакіади народів СРСР 1983 року наші мотоболісти вибороли золоті нагороди.

Кращі українські спортсмени входили до складу збірної команди Радянського Союзу, яка успішно виступала на чемпіонатах Європи та інших міжнародних змаганнях. Так, **Юрій**

Команда МБК «Вимпел» (Полтава) другий зліва Юрій Алексєнський

Алексєнський («Вимпел») 13 разів ставав чемпіоном Європи. Чемпіонами Європи також ставали: **Анатолій Білоусов** («Схід», Вознесенськ), **Віталій Захаров**, **Валерій Кудінов** («Вимпел», Полтава).

Популярність мотоболу почала стрімко падати з приходом вісімдесятих. Більшість фахівців, спортсменів вважають, що всі кінці ведуть до політичної радянської верхівки. Розпочалось все з того, що якимось непомітно команди почали зникати з великих міст. Згодом всі обласні центри спорожніли від мотоболу. До 90-х років дожив тільки полтавський «Вимпел». Подейкували, що мотобол наступив на мозоль футболу. Очевидний факт — згідно

розпорядження верхівки в кожному не те що містечку, а навіть у селі було профінансовано державою розбудову футбольних майданчиків з певною прибутковою перспективою. А в 1960–1970-х роках вони стали жертвами мотобольного буму.

кістяк збірної України. Велика заслуга блискучих досягнень клубу директора компанії ДТЕК **Тімченка Максима Вікторовича**, який спонсує і всіляко допомагає йому.

Найсильнішими українськими командами сьогодні є також «Союз-3» (м. Єнакієво,

Ініціатором цього міжнародного турніру став ветеран володимирецького мотоболу, тренер-механік легендарного мотобольного клубу «Ситал» **Василь Блищик**. Ідею підтримав голова Рівненської обласної організації ТСОУ, народний депутат України **Сергій Кошин**. А організаторами виступили Рівненський обласний осередок мотоциклетного спорту України і Володимирецька автошкола ТСОУ, органи місцевої влади та районна газета.

Хоча Кубок **Василя Коростеля** у результаті видовищної боротьби повезли додому білоруси, атмосфера дружби, взаємопорозуміння, піднесеного настрою об'єднала всіх учасників, а ще додала оптимізму й віри у відродження славних традицій українського мотоболу і залишила незабутні враження у глядачів.

МБК «Антрацит-1» м. Кіровське, Донецька область

У 90-х роках, після розпаду Радянського Союзу, про мотобол на деякий час майже взагалі забули. Оборонне Товариство України, витримавши удари історії, «піднімалося на ноги» — проходило період становлення і укріплення своїх позицій на громадській ниві. Але, долаючи терни, саме ТСОУ піклувалося про мотобол, всіляко підтримувало його. Тому тільки завдяки Товариству, а ще ентузіазмові і самовідданості власне українських мотоболістів, цей вид спорту не зник взагалі в нашій країні.

Вперше самостійною командою збірна України з мотоболу взяла участь у чемпіонаті Європи, який провела Франція у 1993 році, де вдало дебютувала і зайняла 4 місце. А вісім років поспіль на європейській першості в Ассені (Нідерланди) **Іван Костюк**, **Олександр Проскура**, **Сергій Часовських**, **Володимир Бойко**, **Валерій Мороховець**, **Віктор Оніпко**, **Віктор Шевцов** вибороли бронзу. Усім спортсменам присвоєно звання «Майстер спорту України міжнародного класу». А наступного, 2002-го, на чемпіонаті Європи, який відбувся в Шахтарську та Єнакієвому на Донеччині, наша збірна зійшла на другу сходинку п'єдесталу переможців.

Цього року чемпіонат України з мотоболу виграла команда «Антрацит» з Кіровського, що на Донеччині. Славу найкращих здобули: **Гребенюк Михайло**, **Бабенко Роман**, **Бойко Володимир**, **Костюк Іван**, **Лазаренко В'ячеслав**, **Шевченко Сергій** та їх тренер **Москаленко В.М.** і механік **Адашкін І.С.** Слід відмітити, що спортсмени цього клубу складають

Донеччина) — клуб має ще й юнацьку команду, що свідчить про впевнені кроки в майбутнє, «Схід» (м. Вознесенськ, Миколаївщина), «Поді-

Турнір пам'яті Василя КОРОСТЕЛЯ

лля» (м. Кам'янець-Подільський), «Нива» (Полтавщина).

Яскравою подією 2012 року став Міжнародний турнір, присвячений пам'яті **Василя Йосиповича Коростеля** — одного з подвижників і організаторів мотобольних клубів нашої Батьківщини — який відбувся 26 серпня на Рівненській землі. Його учасниками стали мотобольні клуби «Лунінець» (Республіка Білорусь), українські «Нива» та «Поділля».

Історія розвитку мотоболу в Україні підказує нам — достатньо буде повернути його у великі міста, і слава перемог наших спортсменів знову лунатиме на устах захоплених уболівальників і тих, хто одного разу вперше побачить і запам'ятає назавжди боротьбу за м'яч вершників на сталевих конях.

Олег Дацюк

КОЛИСКА УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ

Запоріжжя – колыска українського патріотизму, мальовничий куточок України, який має духовне генетичне коріння високого невичерпного духу, волі, мужності та звитяги. І ключовим підтвердженням того є не лише Козацька Січ чи Дніпровські пороги, а, насамперед, патріотизм пересічних громадян.

На Запоріжжі завжди плекали велике почуття патріотизму, яке облагороджує людей, надає сенс їхньому існуванню, визначає духовну міць, моральну межу їх можливостей. Тому не випадково саме Запорізький край став одним із лідерів

сфері, вивчаються інноваційні методи виховної роботи, поширюється та розповсюджується досвід педагогів-новаторів.

При Центрі створена ініціативна робоча група фахівців із числа науковців Запорізького краю, яка займається розробками науково-теоретичних та методичних основ патріотичного виховання, а

саме проведенням досліджень у сфері патріотичного виховання, розробкою комплексу навчальних та спеціальних програм і методик в даній сфері.

За участі місцевих органів влади, навчальних закладів, ветеранських, громадських, релігійних установ, військових частин, ЗМІ, постійно проходять засідання Круглих столів за відповідною тематикою, де обговорюються проблемні та

патріотичного виховання із числа молоді з лідерськими задатками. Випускники Школи є основним кадровим потенціалом в роботі клубів і центрів патріотичного виховання в Запорізькій області.

Основні напрямки навчальної програми — патріотичне виховання в родині; духовно-культурна основа формування патріотизму; військово-патріотичний та спортивно-оздоровчий напрямки; правова та історична освіта; специфіка культурно-масової роботи; школа молодіжного лідерства.

Влітку слухачі виїждять до дитячих оздоровчих закладів, де мають можливість на практиці закріпити свої знання, набуті в «Школі патріотів». По завершенні спецкурсу проводиться екзаменаційне тестування, захист Проектів патріотичної спрямованості, і курсанти, які добре склали іспити, отримують Диплом інструктора патріотичного виховання обласного значення.

Центром проводяться обласні заходи з військово-спортивної підготовки молоді. Цей, пріоритетний, напрямок роботи в регіоні об'єднує діяльність Обласного центру патріотичного виховання молоді з Обласним військовим комісаріатом, військовими частинами, ветеранськими організаціями та обласною організацією Товариства сприяння обороні України. Одним із ключових заходів став Обласний військово-спортивний конкурс для студентської та трудової молоді призовного віку «Призовник». Конкурс, де кожен юнак має можливість випробувати себе на уміння та спритність, показати свій фізичний гарт, продемонструвати яскраві перемоги як у командному, так і в особистих заліках; конкурс, який значно стимулює учасників до фізичного загартування та зміцнення духу.

Важливим вектором діяльності Центру є здійснення комплексу заходів, спрямованих на виховання громадянського світогляду, любові до родини, свого народу, Батьківщини, на вшанування героїчного минулого і найкращих традицій історії Вітчизни, а також на збереження і розвиток багатоті духовної спадщини України. Це, насамперед, щорічний конкурс творчості художньої самодіяльності патріотичного спрямування «Спадщина», який вже має свої результати, адже виховав цілу плеяду прекрасних молодих виконавців, творчі успіхи і досягнення яких викликають щирю гордість і радість. Головний приз конкурсу — від Запорізької обласної організації ТСОУ. Також проводяться чудові літературні конкурси патріотичної спрямованості за участю молодих поетів і про-

і центрів формування патріотичної свідомості молоді і громадян. Саме на Запоріжжі створено перший в Україні Обласний центр патріотичного виховання молоді. Започаткувавши своє існування у 1995 році, на сьогодні Центр є своєрідним «потужним механізмом», який об'єднує багатьох науковців, громадських і політичних діячів, представників органів влади, місцевого самоврядування, ЗМІ та інших небайдужих громадян і спрямований на формування і впровадження моделі розвитку сфери патріотичного виховання у Запорізькому краї.

Обласний Центр має декілька векторів діяльності.

По-перше, це організація науково-методичного забезпечення патріотичного виховання, в рамках якого проводяться науково-методичні семінари, тренінги, здійснюється розробка та випуск методичних посібників, а також щорічно проводяться науково-практичні конференції міжнародного рівня, які суттєво розширюють формат взаємодії із спеціалістами патріотичного виховного процесу різних регіонів України, держав близького та дальнього зарубіжжя. На секціях під час конференцій розглядаються реалії та проблеми сучасної системи патріотичного виховання в Україні, випрацьовуються шляхи збагачення та поглиблення змісту роботи в цій

Директор Центру Наталія Власова і заступник голови обласного комітету ТСО України Юрій Шатало.

суперечливі питання, а саме: «Вплив виборчих технологій на патріотизм», «Молодь — рушійна сила ефективної державної влади», «Критерії примирення ідеалів», «Патріотизм і бізнес», «Патріотизм в політиці», «Вплив ЗМІ на формування патріотизму», «Роль волонтерського руху в патріотичному вихованні громадян України. Перспективи його розвитку у Запорізькій області» та ін. Такі заходи організуються Центром патріотичного виховання не менш 9 разів на рік.

Наступним важливим напрямком роботи Центру є розвиток структури районних і міських клубів патріотичного виховання молоді. За останні 5 років у Запоріжжі та Запорізькій області було створено двадцять п'ять таких структур.

Особливу увагу Центр приділяє проведенню курсів «Школа патріотів», підготовці спеціалістів з

заїків «Зоряне перо», де в літературних рядках юним поглядом душі відображається любов до рідного краю, землі, заклик до згуртованості нашого народу для вирішення існуючих проблем в суспільстві.

Багата й цікава історія Запорізького краю, а пам'ять про його видатних синів і дочок, відданих патріотів є основою у вихованні підрастаючого покоління. Сприяти збереженню та вшануванню пам'яті славнозвісних особистостей — патріотів Запорізького краю, їх героїчних вчинків, вагомих досягнень, патріотичних звершень різних історичних епох покликаний обласний літературно-дослідницький конкурс «Патріотизм у долі Запоріжжя».

Спільно із Запорізькою обласною організацією Товариства сприяння обороні України щорічно проводяться урочисті програми «На сонячній галявині», автомотопробіг «Від пам'ятника до пам'ятника», де молоді люди разом із ветеранами Великої Вітчизняної війни після урочистого мітингу на Алеї Слави вирушають пам'ятними місцями нашого рідного краю.

До Дня визволення Запоріжжя та всієї України від німецько-фашистських загарбників щорічно проводиться акція «Серцем не забути». По закінченні урочистого мітингу учасники акції на теплоході «Хібіни» вирушають до місця розташування Розумовського плацдарму, де в ніч на 14 жовтня 1943 року був проведений перший за час війни нічний штурм міста, пускають вінки пам'яті на хвилі Славути-Дніпра у супроводі військового оркестру та салюту із стрілецької зброї, тим самим віддаючи данину пам'яті, пошани і поваги всім героям Великої Вітчизняної війни.

Суттєво впливають на позитивні результати військово-патріотичного виховання запорізької молоді такі заходи, як Уроки мужності, Уроки пам'яті, Уроки слави, які постійно проводяться до всіх знаменних та ювілейних дат, Дні інформування, заходи, присвячені молодим призникам та ін.

До Дня Державного Прапора та річниць Незалежності України Обласний центр патріотичного виховання молоді проводить акцію «Україна — моя рідна країна!», закликавши та об'єднавши всі

організації в душі патріотизму представити народні здобутки, творчі досягнення та мудрість українського народу.

Під час літніх канікул для дітей пільгових категорій, які оздоровлюються на території області в дитячих оздоровчих таборах, Центром проводиться інтелектуально-розважальна гра «Патрі-

зиції Запорізької обласної державної адміністрації та Запорізької обласної ради. Адже цей напрямок роботи визначено одним із пріоритетних. В області з метою розробки нормативно-правового механізму взаємодії суб'єктів створено координаційну раду з питань патріотичного виховання молоді при голові Запорізької обласної ради;

В залі засідання Міжнародної науково-практичної конференції

от», яка має три етапи. Перший етап — це військово-спортивні змагання, де діти борються за призові місця в проходженні смуги перешкод, в тирі на кращого стрільця, в збиранні і розбиранні зброї. На другому етапі проводиться Брейн-ринг, питання якого висвітлюють історико-правові аспекти Української держави. Третій етап — це конкурс серед загонів на краще інсценування патріотичної пісні та кращий відеоролик патріотичної тематики. І в цій грі надає допомогу обласна організація ТСОУ та її керівники голова ОО **Павлей І.В.** та його заступник **Шатало Ю.М.**

Своїм активним розвитком Центр патріотичного виховання молоді зобов'язаний твердій по-

прийнята та функціонує Обласна програма патріотичного виховання молоді на 2012–2016 роки; затверджена обласна програма з увіковічення пам'яті захисників Вітчизни, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни, «Згадаймо всіх поіменно» на 2010–2015 роки; затверджена та реалізується Запорізька обласна концепція патріотичного виховання громадян.

Вшанування ювіляра ветерана війни генерал-майора авіації А.А. Короля

Завдяки активній позиції Запорізької обласної влади, діяльності ОЦПВМ та інших суб'єктів виховного впливу за останні роки, згідно соціологічних досліджень, рівень патріотичного позиціонування Запорізької молоді постійно зростає.

Сьогодні обласна влада готова підтримувати патріотичні заходи, метою яких є надання молоді можливість пишатися своїм містом і своєю країною, можливість приймати активну участь у їх розбудові. Адже саме це і є справжній патріотизм.

Планів на майбутнє багато: проведення рольових ігор, флешмобів, квестів, тренінгів, створення потужнішої «Школи патріотів та лідерства». За словами директора Центру **Наталії Власової**, головним є те, що нова генерація патріотів Запорізького краю, незважаючи на існуючі молодіжні проблеми у нашому суспільстві, є активною, креативною і залишається відданою своїй країні.

Опускання вінків пам'яті на честь визволителів Запоріжжя

«СПОРТ ЗАГАРТУВАВ МЕНЕ І ФІЗИЧНО, І МОРАЛЬНО...»

Так вважає Василь Виннюк, який понад півстоліття пропрацював в Івано-Франківській обласній організації оборонного Товариства і сьогодні займає активну життєву позицію.

часи, мабуть, важко збагнути, як можна віднайти в собі фізичні і моральні сили, щоб займатись фізичними вправами і навіть спортом. А він знаходить: ранками бігав, обливався холодною водою. Однолітки з подивом диви-

шкіл району. Силами учнів-старшокласників він облаштував футбольне поле, майданчики для занять волейболом, баскетболом і легкою атлетикою. Зважаючи на це, Василя Прокоповича обрали головою районної організації ДТСАФ Української РСР, водночас призначивши керівником Надвірнянського спортивно-технічного клубу.

— І на новому місці з притаманною йому енергією взявся до роботи, — розповідає помічник голови Івано-Франківської обласної організації ТСО України з організаційно-масової та кадрової роботи Микола Мандрик. — Не скажу, що до того тут нічого не робилося, але з приходом нового керівника робота помітно пожвавилася. Наприклад, зросла кількість видів спорту, з яких проводились змагання, значно збільшало і їх учасників. При чому до таких заходів почали залучатись і ті, хто, як мовиться, зарахував себе до пенсіонерів.

Сьогодні побутує думка, що раніше працювати було значно легше, адже держава всіляко опікувалася оборонним Товариством. Так, воно у значній мірі фінансувалося з державного бюджету. Але це не значить, що не існувало ніяких проблем.

— Були вони й тоді, — згадує Василь Прокопович. — В тому числі і такі, що мали фінансове забарвлення. Тож неодноразово доводилося оббивати пороги районних чиновників, благаючи їх допомогти у вирішенні різних проблем.

Незважаючи на завантаженість адміністративною роботою, Василь Виннюк активних занять спортом не полишав. Зокрема, брав участь у особисто-командному чемпіонаті Івано-Франківської області з авторалі, завойовуючи призові місця. Судив чемпіонати Радянського Союзу з військово-прикладного багатоборства, що проходили в Каунасі, Алма-Аті, Фрунзе, Джизаку. І це не дивно, бо Виннюк — кандидат у майстри спорту з авторалі, суддя Республіканської та Всесоюзної категорій.

Про особисті спортивні здобутки свідчать десятки кубків, дипломів, грамот, посвідчень, якими він дуже пишається. Окрім спорту, опікувався і військово-патріотичним вихованням молоді. Буваючи в учнівських та студентських колективах, ділився своїми спогадами про армійську службу, переконував юнаків у необхідності готуватись до війська як морально, так і фізично.

Дитинство Василька припало на кінець 30-х — початок 40-х років минулого століття: народився він у селі Заріччя, що у Надвірнянському районі. Важкими, ох і важкими видались вони для родини Виннюків! Адже на той час Станіславщина, нинішня Івано-Франківська область, перебувала під владою Польщі. Втім, і після «визвольного походу» Червоної Армії на Західну Україну, коли вона увійшла до складу Української РСР, життя не надто поліпшилося. Та коли влітку 1941-го прийшли «німці-визволителі», воно стало взагалі нестерпним. Але, попри всі труднощі і складнощі, пов'язані з перебуванням під чоботом окупаційного фашистського режиму, родина дочекалася приходу Радянської Армії.

— Ми були голодними і холодними, але щасливими, — згадує сьогодні ті далекі роки Василь Прокопович. — Адже зникла загроза бути знищеними чи опинитись у гітлерівському рабстві, куди потрапило багато моїх односельчан. Я і досі пам'ятаю наших земляків, що поверталися з фронтів Великої Вітчизняної війни, багато хто з орденами на грудях. З якою радістю їх зустрічали!..

У важкі повоєнні роки, коли народ і країна заліковували рани, пішов Василько до Зарічанської семирічної школи. Сьогоднішній молоді, яка мало, а то й нічого не знає про ті

лились на хлопчика, а потім і самі почали приєднуватись до нього.

А ще — весь вільний час проводив в різноманітних спортивних іграх. Правда, не забував допомагати і батькам по господарству.

У 1953 році, по закінченні школи, вступає до Івано-Франківського технікуму фізичної культури, навчання у якому завершив через три роки. І відразу ж був призваний до лав Радянської Армії. Служити випало в Групі радянських військ у Німеччині.

— Йдучи до війська, хвилювався, чи матиму змогу займатись спортом, — згадує Василь Прокопович. — На щастя, для цього там були усі умови щоб ми, військовики-строковики, підтримували себе у належному фізичному стані.

Рядовий Виннюк брав активну участь в змаганнях з гімнастики та інших видів спорту, виборюючи на них призові місця. Численні грамоти, подяки від командування і досі нагадують йому про ті роки.

Повернувшись з армії, влаштувався в Микulichанській середній школі, що у Надвірнянському районі, вчителем фізичного виховання. Водночас Виннюк очолював і першину організацію оборонного Товариства навчального закладу, яка — за показниками роботи — стала одним із лідерів серед інших

— Служба в Німеччині медом для мене не була, — говорить Василь Прокопович. — Бо навантаження випадали на нас, солдатів, колосальні. І коли б не спорт, яким я займався у цивільному житті, то перенести їх було б набагато важче. Отже, хочу, щоб і сьогоднішня молодь подружилася з ним.

Василь Виннюк вважає, що усіма своїми досягненнями він зобов'язаний насамперед своїм колегам, з якими працював у різні роки.

— Я радий, що доля звела мене з Софією Кочурою, Василем Доцяком, Дмитром Степаненковим, Богданом Вінтоняком та багатьма іншими працівниками оборонного Товариства, — говорить Василь Прокопович. — Було це у різний час і за різних обставин, але це були справжні люди, віддані тій справі, якою випало їм займатись. Я до кінця днів своїх пам'ятатиму голову Івано-Франківської обласної організації ТСО України Петра Никитюка, його заступника Петра Ткача, а також голів Городенківської, Богородчанської, Рожнятовської, Косівської районних організацій Івана Петровича Мандича, Стефанію Іванівну Красілич, Степана Ілліча Дичку, Володимира Дмитровича Франчука та інших колег. Бо ці люди залишили в моєму серці глибокий слід.

Перебуваючи на заслуженому відпочинку, ветеран праці і оборонного Товариства й сьогодні не полишає активної громадської діяльності. Він — член Івано-Франківського

решенні тих чи інших проблем. Наприклад, нещодавно його запросили очолити навчальну групу майбутніх водіїв. І це не дивно, адже в минулому він працював викладачем автомобільної справи, має понад 20 тисяч випускників — автомобілістів і мотоциклістів.

Ветеран часто зустрічається з молоддю, якій в недалекому майбутньому належить вдягнути військові однострої, особливо під час проведення місячників військово-патріотичної роботи, які присвячуються Дню Перемоги та Збройних Сил України. Без нього не обходяться жодні проводи надвірнянської молоді до лав Українського війська. На них

він завжди виступає з напутніми словами, закликаючи до сумлінної служби і бажаючи повернутись до рідних домівок живими і здоровими.

Нещодавно голова Івано-Франківської обласної держадміністрації Михайло Вишиванюк «за сумлінну працю на ниві військово-патріотичного ви-

ховання підростаючого покоління» нагородив ветерана Почесною грамотою.

Цього року Василь Прокопович відсвяткував 75-річчя. Але, незважаючи на прожиті роки, він і сьогодні залишається таким же молодим і бадьорим, його очі випромінюють добро і оптимізм.

— Пан Василь особистим прикладом переконливо доводить, що спорт — це найближчий друг людини, — каже Микола Мандрик. — Бо саме він допомагає йому залишатись молодим душею та тілом.

Діти нашого героя теж пішли дорогою свого батька. Старша донька Уляна працює вчителем фізичного виховання Заставницької гімназії у Чернівецькій області, кандидат в майстри спорту з військово-прикладних видів спорту, а молодша, Ольга — медична сестра Надвірнянського територіального медичного об'єднання, має 1-й розряд у багатоборстві з військово-прикладних видів спорту.

Онук Василь по закінченні Чернівецького Національного університету працює, як і мати, вчителем фізичного виховання. І теж має 1-й розряд у багатоборстві з військово-прикладних видів спорту. А ось інший онук — Ярослав, обрав професію журналіста: він навчається на факультеті журналістики Львівського Національного університету і мріє написати про дідуся книгу. Хлопець є членом ТСОУ і бере активну участь у військово-патріотичній та спортивній роботі первинної організації оборонного Товариства факультету.

Окрім рідних і близьких, особистий приклад Василя Виннюка «підштовхнув» до занять фізкультурою і спортом сотні юнаків і дівчат Івано-Франківщини. І цим він пишається чи не найбільше.

— Давно доведено, що спорт — це не просто здоров'я людини, а й саме життя, — каже Василь Прокопович. — Коли б українці приділяли заняттям спортом більше уваги, то середній рівень життя становив би років на 8–10 більше, ми мали б значно менше хворих людей, особливо серед молоді і дітей.

СВЯТОЙ НАШЕГО ВРЕМЕНИ — СНИМАЕТСЯ КИНО!

Святитель Лука о себе:

«Я не вправе заниматься тем, чем мне нравится, но обязан заниматься тем, что полезно для страдающих людей».

«Из неудавшегося художника я стал художником в хирургии».

«Подвиг святителя Луки — это одна из ярчайших судеб XX века. Это безусловный пример подвижничества для миллионов... Конечно же, такая судьба необходима для воплощения на экране, поскольку его пример нужен нашему народу, как воздух.... И я не согласен с тем, что надо ждать второго Тарковского, чтобы появился фильм о святителе Луке», — больше года назад отметил народный артист Николай Бурляев на одном из фестивалей. Эту историю потомкам святителя и хирурга с большого экрана нужно было рассказать уже давно. И в следующем году украинская кинокомпания «Патриот-Фильм» и ДОСААФ Украины обещают презентовать художественный фильм о Луке не только в Украине, а и в Европе.

Врач и священнослужитель, лауреат Сталинской премии и архиепископ, ученый и проповедник, ссыльный каторжник и слепой богослов, автор 55-ти научных трудов и 15-ти томов проповедей. Человек, научные работы которого и в наши дни остаются настольными книгами хирургов, а картины могли украсить

лучшие галереи мира. Про Валентина Войно-Ясенецкого, житие которого переведено на греческий, румынский, английский, французский и албанский языки, хорошо знают не только в Украине — в Греции Святителю Луке построено около 30 часовен, а история чудесного исцеления мальчика-пианиста легла в основу документального фильма «Сильнее смерти. Молитва».

В год 135-летнего юбилея со дня рождения святителя Луки свое уважение этому великому человеку решила высказать и Украина. Более того, свое желание участвовать в создании художественного фильма, посвященного жизни Валентина Войно-Ясенецкого, подтвердили также Россия, Республика Беларусь и Греция, где имя святителя известно и почитаемо.

Съемки художественного фильма под рабочим названием «Святитель-хирург» сейчас проходят в Киеве, а затем переместятся в Черниговскую область, возможно, в Крым и Беларусь. В главных ролях Виталий Безруков, Екатерина Гусева, Александр Яцко (Россия), Андрей

Саминин, Виктория Малекторович (Украина), Владимир Гостюхин, Иван Мацкевич (Беларусь), а режиссер-постановщик — Александр Пархоменко.

Кинофильм получил поддержку Патриарха Московского и всея Руси Кирилла, благословление Митрополита Киевского и всея Украины Блаженнейшего Владимира, Митрополита Минского и Слуцкого Высокопреосвященного Филарета, Митрополита Афинского и всея Эллады Иеронима II, а также Митрополита Симферопольского и Крымского Лазаря. Министерство культуры Украины и Государственное агентство по вопросам кино, сознавая важность данного проекта, обеспечили ему частичную государственную финансовую поддержку.

Привлекательность кинопроекта «Святитель-хирург» для зрителей, его значение и своевременность в контексте развития современного кинематографа, очевидны: острота темы, масштаб личности героя, международная съемочная группа, достоверность передачи исторических событий. Фильм несомненно станет культурным событием европейского масштаба, предполагающим презентацию ленты в рамках авторитетных мировых кинофестивалей, резонансную премьеру и прокат с широким общественным резонансом.

В настоящее время остро необходимы фильмы, формирующие мировоззрение наших современников, особенно молодого зрителя, в ком так трудно уживаются знание и вера. Зрительский успех картин, в основу которых была положена тема духовного выбора и моральных ориентиров — «Остров», «Поп», «Царь» — демонстрируют насколько актуальна для зрителя в условиях экономической и политической нестабильности принципиальная возможность достижения внутренней гармонии в обращенности к христианской истине.

Олег Сытник, продюсер фильма, кинокомпания «Патриот-Фильм»: Мы надеемся, что история жизни Святителя Луки заинтересует большое количество зрителей. Пробудит интерес к самому этому человеку, его идеям и отношению к жизни. Ведь у каждого из нас свои представления о добре и зле, правде и справедливости, — так сказать, свой кодекс

чести, свой устав. И искусство, в данном случае, кино, не должно поучать и наставлять, оно должно в первую очередь помочь осмыслить, чтобы идти дальше. Может быть, кого-то эта история и направит, и уже только ради этого стоит рисковать.

Андрей Саминин, актер (исполнитель роли Святителя Луки в молодые годы): Мне очень

интересен образ Святого Луки как живого человека, практически нашего современника. Ведь святыми не рождаются, вера приходит через страдания. Этот трудный путь на фоне исторических сломов дает возможность не только прорисовать важные черты этого уникального человека, а и сделать его ближе и понятнее современному зрителю.

Екатерина Гусева, актриса: Я играю Анну Ланскую, жену Войно-Ясенецкого. Она была сестрой милосердия и дала обет безбрачия. Моя героиня отказала двум врачам, которые предлагали ей замужество, а перед Войно-Ясенецким устоять не смогла. Анна Ланская была не просто женой Войно-Ясенецкого, родившей ему четверых детей. Она стала главной женщиной и любовью его жизни. Однако, ежедневно спасая других людей, спасти ее он так и не смог. Она умерла очень молодой от туберкулеза. Самая драматичная сцена фильма, когда Анна перед смертью заходит ночью в комнату детей — ведь днем она старается меньше общаться, боясь их заразить — трагическая судьба.

Нам очень повезло — все роли детей Анны и Валентина исполняют родные братики и сестрички — они из одной семьи. И хоть часто они разбегаются в разные стороны и не всегда слушаются, это очень помогает на съемочной площадке. Мы очень бережно, аккуратно подошли к материалу. Не позволяли себе фантазировать. Костюмы подбирались очень тщательно. Не из головы, а согласно архивным документам и фотографиям. Даже нательный крестик моей героини выбирался из целого множества. И я рада, что снимаюсь именно в такой, серьезной картине. Сейчас в кинематографе тотальный кризис жанра. Снимают не фильмы, а фильмики. А что-то настоящее бывает крайне редко. Но я уже объелась поп-корном...

Виталий Безруков, актер: О святом Луке я знал давно. О нем мне рассказывал мой сосед-архиепископ. Как-то я спросил у него: «Бог есть?» Он ответил: «Есть, если ты в него веришь». История жизни Святого Луки просто создана для воплощения на большом экране. Сценарий зацепил правдивостью событий и мне вдвойне приятно, что я похож даже внешне на Луку второй половины жизни. Невозможно остаться равнодушным к этому человеку, выбравшему путь священника в самые лихие годы. И сейчас такое высказывание более чем своевременно.

Эта роль в моей жизни, в моем возрасте — событие, может быть, последнее такой значимости и величины. Сыграть возраст очень сложно — нужно быть старым. Я знаю только двух актеров, которым удалось удачно сыграть стариков в тридцатилетнем возрасте. Пожилых людей вообще редко снимают. А мне все-таки 70 лет уже. Предложения, безусловно, есть. Приглашают. Но во что? В такую сериальную ерунду! Вот актер театральный есть такой замечательный — Николай Чиндякин. Так он в кино играет то ментов, то бандюков. Я так не хочу. Вот из последних предложений: позвали меня на роль эдакого «папика». То есть богатенького дяди, у которого в женах — молоденькая блондинка. Которая ему, конечно же, со всеми изменяет. А мой герой все это видит

и ужасно страдает. Я отказался — такая гадость не для меня.

Фильм о Святителе Луке — это совсем другое дело. Во-первых, это кино историческое — о неординарной личности. Во-вторых, оно о священнике. Какая тема! Вы поймите, всегда важен материал. Ведь хотел бы я только денег — сел бы штамповать книги о Саше Белом. И, поверьте, их раскупали бы как горячие пирожки! А когда речь идет о неординарных, значимых в нашей истории личностях — это уже совсем

другой уровень! Это — вечное, это мне интересно. И сына я воспитывал на этом. Большими мыслями надо жить!

Александр Пархоменко, режиссер: Главная мысль, которую я хотел бы донести этим фильмом — это то, что нужно не уходить от мира с его проблемами, а жить в нем и помогать людям. Помните строку известной песни «Научи нас видеть ТЕБЯ за каждой бедой». Актеров мы подбирали по энергетике. Преимущество предоставляли тем, у кого одухотворенное лицо.

Александр Солженицын о Святителе Луке:

Примечательно, как его убрали. Во вторую ссылку (1930 г., Архангельск) он послан был не по 58-й статье, а «...за подстрекательство к убийству» (вздорная история, будто он влиял на жену и тещу покончившего с собой физиолога Михайловского, уже в безумии шприцевавшего трупы растворами, останавливающими разложение, а газеты шумели о «триумфе советской науки» и рукотворном «воскрешении»). Этот административный прием заставляет нас еще менее формально уразуметь, кто же такие истинно-политические? Если не борьба с режимом, то нравственное или жизненное противостояние ему — вот главный признак. А приписка «статьи» не говорит ни о чем. Многие сыновья раскулаченных получали воровские статьи, но выявляли себя в лагерях истинно-политическими.

Краткий синопсис: В основе фильма «Святитель-хирург» лежит драматичная судьба величайшего хирурга и священнослужителя — В.Ф.Войно-Ясенецкого (Луки). 1917 год. Молодой врач Валентин Войно-Ясенецкий с женой и четырьмя детьми переезжает в Ташкент,

охваченный гражданской войной и интервенцией. Войно-Ясенецкий становится главврачом городской больницы. Он не только ежедневно спасает сотни больных, оперируя под пулями постоянных уличных батальи, а и борется за жизнь любимой жены, умирающей от туберкулеза. В самый разгар репрессий, оставшись один с четырьмя детьми на окраине бывшей империи, он становится священником. И с тех пор никогда не изменяя ни скальпелю, ни кресту, он проходит с ними через всю свою тяжелую ссыльную и многотрудную жизнь, врача душу и тело.

Информационная справка:

Художественный фильм: «Святитель-хирург» (рабочее название)

Автор сценария: Сергей Маслобойщиков

Авторы экранной версии: протоиерей Василий Марущак, Виктор Тимченко, Александр Пархоменко

Режиссер-постановщик: Александр Пархоменко

Актеры: В. Безруков, Е. Гусева, А. Саминин, А. Шевченко, В. Малекторович, В. Гостюхин и др.

Компания-производитель: «Патриот-Фильм»

Продюсер: Олег Сытник

Хронометраж: 118 мин

Тип фильма: полнометражный художественный

Жанр фильма: историко-биографическая драма

Язык фильма: русский, украинский, греческий

Выход в прокат: 2013 г.

Кинокомпания «Патриот-Фильм» создана в 2010 году Обществом содействия обороне Украины (ДОСААФ) с целью производства и распространения полнометражных игровых, неигровых, анимационных фильмов. Основная задача кинокомпании — создание на экране ярких и запоминающихся образов, способных поднять дух народа и дать уверенность молодежи в своем Отечестве. Сильнейшим средством для решения этой задачи является кинематограф. Именно кино и телевидение играют огромную роль в формировании общественно-политического климата. Большое кино, к тому же, способно дать молодежи — основному зрителю кинотеатров — возможность коллективного восприятия и эмоционального сопереживания, что немаловажно в наше время нарастающей разобщенности.

Светлана Машовец

УВІЧНИЛИ ПОДВИГ ГЕРОІВ

«Вспомним всех поименно,
Горем вспомним своим...»

Это нужно — не мертвым!
Это надо — живым!»

В Сумах відкрито бюсти Героям Радянського Союзу нашим землякам — командирі 200-ї окремої штурмової авіаційної ескадрильї **Петру Рубану** та командирі вертолітної ескадрильї **Володимиру Кучеренку**, які виконували інтернаціональний обов'язок в Демократичній Республіці Афганістан.

А розпочинали свій героїчний шлях хлопці зі стін ДТСААФ: Петро — із Запорізького УАЦ ДТСААФ, а Володя залишився на малій Батьківщині, вступивши до Сумського авіаційного центру. Любов до авіації, яку зуміли прищепити юнакам наставники оборонного Товариства, привела їх до війська. «І ми пишаємося тим, що наші земляки є вихованцями ДТСААФ. Ми високо оцінюємо ту роль, яку ветерани афганської війни відіграють у патріотичному вихованні молодого покоління», — зазначив голова обласної організації ТСО України **Микола Лібушко** під час мітингу.

жени це дуже важливо. Крім того, це потрібно молоді, аби вона пам'ятала тих, хто з гідністю пройшов Афганістан», — зізналася **Тетяна РУБАН**.

«Мій дідусь — справжній герой. Він був сміливим. Я ним пишаюся і дуже його люблю. Щоб бути схожим на нього, я пішов навчатися у Московське Суворовське училище. Зміг вступити, хоча конкурс був 20 осіб на одне місце», — наголосив онук героя **Петро РУБАН**.

Володимир Кучеренко мешкає нині в Нижньому Новгороді, але не зміг бути присутнім при відкритті бюсту через стан здоров'я. Приїхала його тітка Галина Кучеренко: «Володя для мене як рідний син, виховувала його, водила до школи. Усі ми

ще льотчиків. Служив в Групі радянських військ у Німеччині, Прибалтійському та Закавказькому військових округах. З 1983 року очолював авіаційну ескадрилью, а пізніше — 200-у окрему штурмову авіаційну ескадрилью в Демократичній Республіці Афганістан. Виконав 106 бойових вильотів, налітавши понад 96 годин. Загинув у 1984 році під час виконання бойової операції. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 17 травня 1984 року за мужність і героїзм, проявлені при наданні інтернаціональної допомоги Демократичній Республіці Афганістан, підполковнику Рубану Петру Васильовичу присвоєно звання Героя Радянського Союзу (посмертно).

Володимир Анатолійович Кучеренко народився у 1954 році в селі Нижня Сироватка Сумського району. 1974 року закінчив Сизранське військово-авіаційне училище льотчиків. Служив у Київському, Московському військових округах, Групі радянських військ у Німеччині. З жовтня 1984 року по 1985 рік Володимир Кучеренко служив у складі обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані командиром вертолітної ескадрильї. Зробив 883 бойових вильоти, брав участь у 30 бойових операціях. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 26 травня 1986 року за успішне виконання завдання з надання інтернаціональної допомоги Демократичній Республіці Афганістан, проявлені при цьому мужність і героїзм капітану **Кучеренку Володимиру Анатолійовичу** присвоєно звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна та медалі «Золота зірка».

Петра Рубана, на жаль, вже немає в живих. На урочистості приїхали його дружина з онуком. «Я вражена і вдячна за увагу і добру пам'ять про мого чоловіка. У Сумах я вперше. З Петром познайомилася в Естонії. Він усюди був серед найкращих — і як льотчик, і як людина від Бога. Ціную все, що пов'язане з його ім'ям. Попри те, що зараз я живу в Москві, для мене як для дру-

жине дуже щасливі. Сьогодні для нас особливий день». Але, як вважають афганці, для воєнної пам'яті немає кордонів. Головне те, що Сумщина пишається своїми героями і пам'ятає їх подвиг.

Петро Васильович Рубан народився 1950 року в селі Хильчичі Середино-Будського району на Сумщині. У 1972 році закінчив Чернігівське вище військово-учили-

Тетяна Вакула

КОЛЕГІАЛЬНИЙ ОРГАН ЦК ТСО УКРАЇНИ ПРАЦЮЄ...

28 листопада в Києві відбулося чергове засідання бюро ЦК ТСО України. Члени колегіального керівного органу Товариства розглянули на ньому нагальні питання статутної діяльності.

З доповіддю про стан роботи авіаційних організацій Товариства, заходи з її подальшого удосконалення та перспективи розвитку виступив заступник Голови ТСО України Грибанов В.М. Він зазна-

В.М. Грибанов

чив, що управління авіації та авіаційних видів спорту постійно працює над питаннями подальшого удосконалення та розвитку авіаційних організацій Товариства — проводяться перевірки з різних напрямків роботи, вишукуються нові шляхи щодо підтримки ресурсу авіатехніки та заміни існуючої авіатехніки новою, сучасною, продовжується робота із сертифікації повітряних суден, підвищення кваліфікації льотного складу відповідно до вимог Державіаслужби. Володимир Михайлович доповів також, що Товариство має на сьогодні 2 аероклуби, 10 АСК і 10 АСТК, ЦСТКАМ. В наявності авіаційних організацій 207 одиниць авіаційної техніки, з котрих 116 технічно справні. Вони працюють на 24 аеродромах і злітно-посадкових майданчиках, з яких 12 — власність ТСОУ. Всі клуби мають державні акти на користування землею.

Жваву дискусію викликав звіт голови Дніпропетровської обласної організації ТСО України Валерія Сорочана про збереження, використання та розвиток матеріально-технічної бази обласного авіацій-

но-спортивного клубу. У своїх виступах Голова ТСОУ Віктор Тімченко, Почесний голова Товариства Володимир Дончак, члени бюро та присутні на зборах очільники обласних осередків критично оцінили стан роботи щодо питань, винесених на порядок денний, внесли низку цікавих і корисних для всіх присутніх пропозицій. Бюро прийняло відповідні постанови з обговорюваних питань, виконання яких є обов'язковим для всіх організацій Товариства.

Управління організаційно-масової роботи винесло на обговорення поважного зібрання план основних заходів Центрального Комітету Товариства сприяння обороні України на 2013 рік. Окрім організаційно-масових заходів заплановано провести традиційні місячники військово-патріотичної роботи, прийняти участь в благодійних заходах для надання допомоги дітям-сиротам і позбавленим батьківської опіки.

В.В. Сорочан

нарі-тренінгу, який провели заступники Голови ТСО України А.М. Дєдов і В.О. Поваров, начальники управлінь В.Ю. Кравчук та І.Д. Лозовий. Розглянуто, зокрема, питання, пов'язані з ліцензуванням і атестацією навчальних закладів, пере-

чимало місця в плані відведено навчально-методичним зборам і семінарам з різними категоріями штатних працівників. За окремим планом намічено провести чемпіонати першості і Кубків України та інші заходи авіаційних, спортивно-технічних та прикладних видів спорту. Після напруженої дискусії план було одногослосно прийнято за основу для діяльності Товариства в наступному році.

Другого дня голови обласних та ір рівних організацій взяли участь в семі-

водом техніки і майна групи «А» в нижчі категорії, ретельно проаналізовано стан парку легкових машин групи «Б». Йшлося також про заходи щодо розвитку службового собаківництва та актуальні фінансові питання, пов'язані з вимогами Закону України «Про громадські об'єднання». Підсумки семінару підвів В.М. Тімченко, який чітко окреслив завдання організацій Товариства з покращення роботи по виконанню статутних завдань в 2013 році.

АТИ-БАТИ, ГОТУЮСЯ БУТИ СОЛДАТОМ!

Військовослужбовці ВМСУ беруть активну участь у військово-патріотичному вихованні молоді

Сьогодні для багатьох молодих людей питання вибору служити чи не служити визначається на-самперед подальшою кар'єрою. Адже набір до вітчизняного війська невеликий. Восени цього року до лав Збройних Сил призвано лише 880 кримчан з майже 20 тисяч осіб призовного віку! Але якщо молода людина пов'язує свою подальшу долю з силовими структурами, то армійська підготовка стане їй в добрій нагоді. Тож вислів, що до війська ідуть кращі з кращих, стає сьогодні беззаперечною аксіомою.

Активну участь у процесі військово-патріотичного виховання молоді беруть військовослужбовці берегових частин Військово-Морських Сил України. Наприклад, у Південно-Східному Криму, де яскрава пам'ять про захисників Ельтигену та Аджимушкаю, воїнів-визволителів із Керченсько-Феодосійського десанту. Тут без «чорних беретів» не обходиться жоден військово-патріотичний захід. Ось і воїни батальйону морської

ної гвинтівки на базі Феодосійського Товариства сприяння обороні України. Очолив команду строковиків матрос **Артем Деревінський**. До речі, він у складі мінометного розрахунку нещодавно вправно діяв під час Всеукраїнського артилерійського конкурсу у Дівичках під Києвом.

Своїм ентузіазмом та енергією надихнув присутніх керівник методичного об'єднання викладачів предмету «Захист Вітчизни» управління освіти Феодосійського міськвиконкому полковник запасу **Олександр Плоткін**.

— Юнаки і дівчата на заняттях з предмету «Захист Вітчизни», у стрілецьких гуртках «Юний стрілець» і «Влучний стрілець» добре підготувалися до цих змагань. Тож навіть морським піхотинцям з ними буде змагатися не легко, — посміхається він.

За результатами у загальнокомандному заліку перше і третє призові місця виборили дві команди загальноосвітньої школи №9. І в цьому чимала заслуга викладача предмету «Захист Вітчизни» майора у відставці **Олек-**

сандра Кобилянського. В індивідуальному заліку серед школярів кращими виявилися **Олександра Бессонова** з Коктебельської школи та **Владислав Татарінов** із ЗОШ №2.

Наймоцінішим елементом змагань стала дуельна стрільба. Тут виявляється не лише вміння вправно цілитися, але й перевіряється зібраність спортсмена та швидкість володіння зброєю. В цьому не було рівних морському піхотинцю **Артему Деревінському**, якому вдалося випередити найкращого «дуелянта» серед школярів — **Вікторію Колосову** з 9-ї школи. Зазначу, що дуельний вид спорту у Кри-

му розвивається передусім завдяки ветерану-ентузіасту **Олександру Плоткіну**. Він не лише власноруч змайстрував для дітей дуельну мішенну установку, але й згуртував навколо себе колектив досвідчених колишніх кадрових офіцерів, а нині — викладачів військової науки у школах.

Нещодавно долучилися діти і до загальнокримської акції «Один день в армії», яку було організовано знов таки управлінням освіти Феодосійського міськвиконкому і осередком ТСОУ на базі місцевого батальйону морської піхоти.

Тож не дарма в рамках місячника оборонно-масової роботи за передовим досвідом до Феодосії приїхали півсотні представників міських та районних організацій ТСОУ Криму на чолі з заступником голови Республіканського комітету Товариства **Наталією Шумиловою**. Вони, разом зі школярами і ветеранами, були приємно вражені практичною частиною виїзного семінару — рукопашним боєм, захопленням терористів, вибухами і теплим прийомом, який влаштували «чорні берети» з нагоди Дня морської піхоти.

То ж переможці готуватимуться до змагань на рівні Автономної Республіки, а сам місячник завершиться проведенням масштабної науково-практичної конференції, яку готує Рада ветеранів міста з залученням громадськості, учнів і військовослужбовців на тематику військово-історичних подій Великої Вітчизняної війни.

Руслан СЕМЕНЮК, фото автора.

піхоти ВМСУ, де командиром підполковник **Дмитро Делятицький**, налагодили дієву співпрацю з управлінням освіти Феодосійської міської ради та місцевим Товариством сприяння обороні України.

Напередодні 21-ї річниці українського війська в рамках місячника оборонно-масової роботи в освітніх закладах виступають і військові, і ветерани, з залученням воїнів проходять численні спортивні змагання з військово-прикладних видів спорту. А нещодавно представники двадцяти шкіл південного регіону зішлись з вояками у змаганнях зі стрільби з пневматич-

ВШАНОВУЄМО НАШИХ ЮВІЛЯРІВ

Працівників, активістів та ветеранів Житомирської обласної організації ТСОУ
із 75-річчям від дня заснування — 7 жовтня

Колектив Тарутинської автошколи Одеської ОО ТСОУ
із 45-річчям — 21 вересня

БАНЧЕНКА Володимира Павловича, викладача Свердловської АШ ТСОУ,
із 40-річним педагогічним стажем в ТСОУ — вересень

ДОНЧАКА Володимира Андрійовича, Почесного голову ТСО України,
із 65-річчям з дня народження — 3 жовтня

ВЕЛИЧКО Ліну Іванівну, головного бухгалтера Луганського обкому ТСОУ,
із 65-річним ювілеєм — 5 жовтня

Колектив Донецької обласної зразкової автошколи ТСОУ
із 55-річчям від дня заснування — 4 жовтня

Команду Куклівської ЗОШ Маневицького району Волинської області і її тренера Миколу **КУЧЕРУКА**
з перемогою у фіналі гри "Зірниця"

РУДЬ Віктора Миколайовича, директора Торезької зразкової автошколи ТСОУ,
із 60-річчям — 10 жовтня

ЗОЛОТАРЯ Федора Івановича, генерал-майора авіації, ветерана Донецької ОО ТСО України,
із 90-річчям з дня народження — 12 жовтня

ВУСАТОГО Миколу Петровича, директора Христинівського СТК Черкаської ОО ТСОУ,
із 70-літнім ювілеєм — 10 листопада і 45-річчям сумлінного служіння Товариству — 20 вересня

ВЕЛІКАНОВУ Надію Леонівну, старшого тренера з радіоспорту Київської ДЮСТШ,
із 55-річчям з дня народження — 23 жовтня

ТІМЧЕНКА Віктора Миколайовича, Голову Товариства сприяння обороні України,
із 65-річчям з дня народження — 26 жовтня

ЗАЛИВАЦЬКУ Валентину Петрівну, директора Попаснянського СТК Луганської ОО ТСОУ,
із 55-річним ювілеєм — 29 жовтня

СІТАЛО Тамару Василівну, економіста Сумської ОО ТСОУ,
із 50-річчям з дня народження — 15 листопада

ГУСЕВА Ігоря Аркадійовича, головного інженера авіації ТСО України,
з 60-річним ювілеєм — 15 листопада

Колектив Котовської технічної школи Одеської ОО ТСОУ
із 45-річчям з дня заснування — 9 листопада

РУМЯНЦЕВА Володимира Андрійовича, працівника апарату Одеської ОО ТСОУ,
із 80-літнім ювілеєм — 23 листопада

ЧОРНОГО Олександра Антоновича, заступника голови Луганської ОО ТСОУ,
із 50-річчям з дня народження — 23 листопада

ЕХТОВА Павла Трохимовича, генерал-майора авіації,
голову Солом'янської районної міста Києва організації ТСОУ із 80-річчям — 28 листопада

*Творчий колектив «Вісника ТСО України» щиро вітає Вас
із визначними подіями у житті і бажає міцного здоров'я,
родинного затишку, добробуту та творчого натхнення
для подальшого розвитку нашого Товариства*

2013

СІЧЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ЛЮТИЙ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

БЕРЕЗЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

КВІТЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ТРАВЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ЧЕРВЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ЛИПЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

СЕРПЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ВЕРЕСЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ЖОВТЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ЛИСТОПАД

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ГРУДЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

